

SZAKDOLGOZAT

MESTER ANNA ZSÓFIA

2023



Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Gyógypedagógia alapképzési szak

**A KÉTTANÁROS MODELL SZEREPE A 21. SZÁZAD OK-
TATÁSÁBAN**

VÉLEMÉNYEK ÉS REFLEXIÓK A KUTATÁSBAN RÉSZTVEVŐKTŐL

Belső konzulens: Gelencsérné Dr. Bakó Márta
egyetemi docens

Belső konzulens
intézete/tanszéke: Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógiai Tanszék

Készítette: Mester Anna Zsófia

Kaposvár
2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés és célkitűzések	2
2. Szakirodalmi áttekintés	4
2.1 Együttnevelés	4
2.2 A kéttanáros modell.....	5
2.2.1 A pedagógusok együttműködése során megfigyelhető 6 tényező	6
2.2.2 A kéttanáros modell típusai a hazai gyakorlat alapján.....	7
2.2.3 A kéttanáros modell nemzetközi típusai	8
3. Alkalmazott módszerek (anyag és módszer)	9
3.1 Kvantitatív kutatás	9
3.2 Kvalitatív kutatás	10
4. Eredmények és értékelésük, dokumentumelemzés	11
4.1 Pedagógusi és hallgatói kérdőívek	11
4.1.1 Demográfiai adatok elemzése	11
4.1.2 A válaszadók véleményei a kéttanáros modellről.....	14
4.1.3 A kéttanáros modell ismertsége és alkalmazásának gyakorisága	18
4.2 Interjú.....	24
4.3 Kéttanáros órám elemzése	27
5. Következtetések és javaslatok	29
6. Összefoglalás	31
7. Irodalomjegyzék	33
8. Ábrák jegyzéke	36
9. Mellékletek.....	37
9.1 Pedagógusi kérdőív	37
9.2 Hallgatói kérdőív	40
9.3 Interjú kérdései	43
9.4 A kéttanáros órám tervezete	44
10. Nyilatkozatok	56
10.1 Hallgatói nyilatkozat	56
10.2 Konzulensi nyilatkozat	57

1. Bevezetés és célkitűzések

Szakdolgozatom témája a megkérdezett pedagógusok és pedagógiai szakos hallgatók vélekedése a kéttanáros modellről. Véleményem szerint ez a téma a mai világban igen aktuális. Egyre több osztályban növekszik a tanulási vagy magatartásbeli problémákkal küzdő tanulók száma. Ilyen helyzetekben a pedagógusnak hatalmas könnyebbség lenne a kéttanáros modell alkalmazása, csak sajnálatos módon ez ma Magyarországon még nem egy elterjedt modell.

A kéttanáros modellben egy többségi pedagógus és egy gyógypedagógus tanít együtt egy heterogén osztályt (Szekeres – Szenczi, 2018). Ezzel a kifejezéssel előző tanulmányaim során találkoztam. Abban az időben tanító szakon tanultam és az akkori gyógypedagógus hallgatóktól hallottam erről először. Már akkor kíváncsivá tett, hogy hogyan tud két pedagógus egy tanóra alatt egyszerre foglalkozni az osztállyal. Sajnos az akkori gyakorlataim alatt ezen módszer alkalmazását nem láttam, csak hallgató társaim elbeszélése alapján tudtam elképzelni a gyakorlat alkalmazását.

Véleményem szerint a kéttanáros modellnek két oldala van. Az egyik oldalán található a többségi pedagógus, a másikon pedig a gyógypedagógus. Ők ketten alkotják meg a tanóra egészét. Tanítóként már többtapasztalatom van egy óra megtartásában, míg gyógypedagógusként egyelőre csak a gyakorlati tanítás van mögöttem. Emiatt is kezdett igazán érdekelni ez a téma, hisz majd végzett gyógypedagógusként mondhatom, hogy az érem mindkét oldalába belekóstoltam. Mégis kérdés az, hogy hogyan is működik ez a gyakorlatban? Hisz ők ugyanazon órán vannak jelen és tanítják az osztályt a kéttanáros modell valamely fajtájával, melyek a következők: professzionális asszisztencia, a differenciálás támogatással, team teaching, kooperatív tanulás és kooperatív tanítás (Szekeres, 2011). Ebben az esetben a két pedagógusnak nagyon jól meg kell egymást értenie. Alkalmazkodni kell a másik személyiségéhez, a tanítási stílusához, nem beszélve a jó és sikeres kommunikációról. Emellett a pedagógusok közös tervezése, értékelése és felelősségvállalása is fontos szerepet kap (Perlusz, 2020). Véleményem szerint, ha a két pedagógus megfelelően tud együtt dolgozni, akkor a diákoknak is jóval könnyebb a tanulás és a mindennapi feladatok elvégzése is.

Miközben ezen modellről olvastam, megakadt a szemem azon soron, mely leírta, hogy a modell kissé rugalmatlan, mert sok esetben a többségi pedagógus nem lép ki a saját, megszokott tanítási módszeréből. Ennek eredménye az lesz, hogy a közös munka és az elvárt eredmény negatív irányba sodródik (Kőpatakiné, 2011). Véleményem szerint ezen tanítási modell egyik

igen fontos alappillére a kölcsönös tisztelet a másik iránt, a kölcsönös interakció, a kompromisszumkészség, illetve a változás elfogadása, végrehajtása. A változás alatt az egymás ötleteire való nyitottságot értem. A mai napig bennem él egy volt tanítóm mondata, akivel a kéthónapos tanítási gyakorlaton dolgoztam együtt. Az órára egy játékos feladatot vittem, melyet ő nem ismert. A tanóra végén elkérte a játékot, a hozzá tartozó leírást és azt mondta: Egy pedagógus az élete végéig tanul és fedez fel új ismereteket. Megköszönte nekem, hogy a mai napon én voltam az, aki tanított neki valami újat. Ez a mondat akkor is és még a mai napig is jó érzéssel tölt el. Örültem, hogy egy új lehetőséget mutathattam a neki, illetve, hogy ő megragadta a lehetőséget egy új információ befogadására.

A szakdolgozatom egyik céljának tűztem ki, hogy nagyobb rálátást kaphassak arról, hogy a mai pedagógusok, illetve pedagógiai szakon tanuló hallgatók hogyan és miként vélekednek a kéttanáros modellről. Már akkor elkezdett gondolkodtatni, érdekelni a téma, amikor először tanultam erről az egyetemen. Számomra ez a modell új volt, gyakorlatban nem találkoztam még vele sohasem addig a pontig, amikor is egyéni gyakorlatomon nekem kellett ebben a modellben tanítanom. Akkor jöttem rá igazán, hogy mekkora értéke is van, ha ezt egy intézmény meg tudja engedni magának. Ekkor döntöttem el, hogy a kérdőív mellé interjút is készítek, kiknek az alanyai olyan pedagógusok, akik ebben a modellben tanítanak. Kutatási kérdéseimet sokáig fogalmaztam magamban, hogy pontosan mire is élezzem ki a szakdolgozatomat, míg végül ezen kérdések mellett döntöttem: A mai világban a pedagógusok és a pedagógiai szakon tanuló hallgatók hogyan vélekednek a kéttanáros modellről? A hallgatók az egyetemi éveik alatt a kéttanáros modellről megalapozott tudásukat hogyan tudják hasznosítani? Milyen eszközök kellenek a kéttanáros modell elterjesztéséhez az oktatási intézményekben? A gyakorlati életben hogyan valósul meg a modell?

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1 Együttnevelés

Az 1980-as években az európai közösségi politikában törekvés indult meg azzal kapcsolatban, hogy a társadalmi integráció erősítése érdekében megvizsgálják, hogy a különféle tagországokban mi is történik a diákok oktatási integrációjával kapcsolatban. Ekkor vette kezdetét az első irányú kezdeményezés az együttnevelés előmozdítására. Az Európai Unió országaiban a mai napig nincs egységesen elfogadott definíció, meghatározás a speciális nevelési szükségletre illetve a fogyatékosokra (Kállai – Mile, 2020). Az ép és a fogyatékkal élő gyermekek együttnevelése külföldön már 30-40 évvel ezelőtt elkezdődött (Illyés, 2001). Magyarországon a tanulásban akadályozott tanulók szegregált oktatása a 20. században vette kezdetét. Ez azt jelentette, hogy ebben az időben történt meg a népoktatásból teljesen kimaradt tanulók bevonása az oktatásba. Ezen intézményrendszer 1985-ig kisegítő iskolának, ezt követően enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolájának nevezték. Ezt követte az integráció, a társadalmi beilleszkedés folyamata, hisz rájöttek, hogy ezen tanulókat nem kell elkülöníteni ép társaiktól (Papp, 2019). Az első együttműködést a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola és kettő tanítóképző főiskolával együttesen elindított képzése jelentette, ahol a tanítójelöltek a problémás tanulók nevelését tanulták meg. Magyarországon az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról az első olyan törvény, mely rögzítette, hogy milyen feltételekkel lehet megvalósítani az együttnevelést az intézményekben (Dr. Papp, 2019). Elkerülhetetlen volt, hogy törvényileg változtatásnak a szegregáció elméletén és gyakorlatán (Dr.Tóvári – Dr. Prisztóka, 2015).

Az együttnevelés fogalma sokszor összeolvad az integráció definíciójával. Az integráció tágabb értelemben véve a 2011. évi köznevelési törvényben megjelölt, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekről és tanulókról szól, szűkebb értelemben véve, gyógypedagógiai szempontból pedig a sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelését jelenti (Vida – Gál – Hódi, 2021). Kókayné (2007) a következőképpen fogalmazta meg az együttnevelést. Azt mondta, hogy nem számít melyik gyermeket hova és mikor integráljuk. Az együttnevelés fogalmánál kell maradni és akkor máris egy korlátot lebontottunk. Nem számít kikről beszélünk az együttnevelés kapcsán. Lehetnek szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek, sérült gyerekek, tehetséges gyerekek vagy más érdeklődésű gyerekek is és még sokáig lehet folytatni a felsorolást. Számomra ebben a pár sorban tökéletesen megfogalmazódott az együttnevelés egyik lényege. Miközben többször

újra és újra elolvastam megfogalmazódott bennem, hogy a pedagógusok egyik legfontosabb feladata, hogy esélyt teremtsünk ezen gyerekeknek. „Az esélyteremtés az eredményes társadalmi beilleszkedés egyik legfontosabb tennivalója, hogy az iskola a maga pedagógiai, illetve didaktikai eszközeivel kezelni tudja a sajátos tanulói igényeket, az egyéni eltérésekből fakadó új helyzeteket” (Kőpatakiné– Singer 2005:12). A kéttanáros modell az egyik kiválóbb lehetőség, hogy az esélyteremtést és vele együtt az együttnevelést is még magasabb szintre emeljük. Meijer C. J. W. (2001) azt mondta, hogy a befogadás területén a viselkedés, a szociális és/vagy érzelmi problémák jelentik a legnagyobb kihívást a SNI tanulók körében. „A befogadás (inklúzív integráció) az együttnevelés legmagasabb szintű formája, teljes befogadást, elfogadást s ezzel együtt az adaptív oktatást valósítja meg” (Erdei 2016:44). Véleményem szerint ahhoz, hogy ezen gyerekek befogadása az iskolába illetve az osztályközösségbe minél zökkenőmentesebben tudjon megvalósulni a pedagógusoknak nagyon nagy szerepe van benne. Ők azok, akiknek meg kell tenniük azokat a lépéseket, amelyek által a tanulók jól fogják magukat érezni ott ahol tanulnak, játszanak és ahol a mindennapjaik nagy részét töltik.

2.2 A kéttanáros modell

A kéttanáros modell során kettő pedagógus – egy többségi és egy gyógypedagógus – dolgozik együtt kooperatív technikákat alkalmazva, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók a többségi tanulókkal együtt vehessenek részt az órákon (Kőpatakiné – Mayer, 2009). A Vajszlói Kodolányi János Általános Iskola Pedagógiai Programja így ír a kéttanáros modellről: A pedagógusok az egyéni differenciálásra épített tudásátadásra törekszenek és emellett aszociális kompetenciákat is fejlesztenek. Ainscow M. (2012) rámutat arra, hogy ha a pedagógusok a tanulók közötti kooperációs módszerekre építenek, akkor olyan osztálytermi környezetet tudnak létrehozni ezáltal, amelyben teljes mértékben növelhető a tanulói részvétel és az osztály összes tanulója jó teljesítményt képes elérni.

A hatékony működéshez az egyik fontos feltétel a kooperáció a két pedagógus, illetve a gyerekek között. A modell az egyéni differenciálásra alapoz. Emellett a szociális kompetenciák fejlesztésére is lehetőséget biztosít. Ezen komplex rendszernek a helyes megvalósításához szabályozott, tervezett keretet kell biztosítani, melyben fontos szerepet kap a „kettő pedagógus együttműködésének feltételei, lehetséges variációk, pedagógusok kompetenciái, feladatrendszerük, az elkerülendő veszélyek, értékelés módjai, tanulási technikák közvetítése és a szociális

kompetenciák fejlesztési szintjeinek követelményrendszere” (Jenei – Lomcsándi – Megyeri 2006:36).

A pedagógusok közösen tanítják, irányítják és értékelik a heterogén összetételű osztályt (Murawski, 2009) Ez az összedolgozás a legtöbb esetben nehéz, sok időt, odafigyelést és türelmet kíván. Gately és Gately Jr (2001) kifejtik, hogy az együttműködés három szakaszból tevődik össze, melyek a következők: kezdeti szakasz, kompromisszum, együttműködés.

2.2.1 A pedagógusok együttműködése során megfigyelhető 6 tényező

Dr. Szekeres Ágota (2019) megállapítása szerint a pedagógusok együttműködése során hat tényező figyelhető meg melyek a következők: hatékony kommunikáció, osztályterem/eszközök használata, tantermi folyamatok, szerepproblémák, az osztály vezetése és az értékelés. A hatékony kommunikáció során a pedagógusok kezdetben megfigyelik, megismerik egymás verbális, nonverbális kommunikációját. A humor és a szabadabb kommunikációs stílusok jelzik az együttműködés fejlődését.

A hatékony kommunikáció véleményem szerint az egyik legfontosabb eszköz a mindennapokban és természetesen a pedagógusi életben is. A mai napig bennem él, amikor az új munkahelyemen a kollégámmal beszélgetve szóba jött a kommunikáció. Ő mondta nekem, hogy bármi történik mindig az legyen az első, hogy megbeszéljük. Legyen szó pozitív vagy negatív dologról, de ha nem beszélünk róla és a szőnyeg alá söpörjük, attól az még nem fog megoldódni. Ez a mondata nagyon bevésődött az emlékezetembe és a mai napig ehhez tartom is magam.

Kezdetben a gyógypedagógus az eszközök használatára engedélyt kér vagy a pedagógus mutatja meg neki a sajátos nevelési igényű hallgatók helyét az osztályteremben, ahol külön tanulhatnak. Az idő elteltével a kooperatív munka folyamán ezen dolgok kérdés és mutató nélkül is végebe mennek. A kéttanáros modell kezdeti szakaszában a tantermi folyamatoknál hiányosságok léphetnek fel. Legtöbb esetben ekkor alkalmazzák a pedagógusok az egy tanít, egy megfigyel típust. Később a tervezési folyamatok sokkal gördülékenyebben fognak alakulni, illetve az órai improvizáció is előtérbe kerül (Szekeres, 2019).

Szekeres Ágota (2019) a szerepproblémákat is kiemeli, mint az együttműködés során megfigyelhető tényező. Véleményem szerint a szerepproblémákat, ha jól kezelik a pedagógusok, nem okozhatnak gondot. Kezdetben a tanulóknak is nehéz és furcsa a kéttanáros modell. Több

kérdés is megfogalmazódhat bennük, mint például: Kérdéseikkel, melyik pedagógushoz forduljanak, ki fog nekik segíteni, ha elakadnak egy feladatban? Természetesen ezen kezdeti nehézség is megszűnik a pedagógusok összehangoltságát követően.

Az osztály vezetésében, szervezésében, fegyelmezésében is ki kell a pedagógusok között alakulnia egyfajta együttműködésnek, kompromisszumoknak, melyet követően a fentebb felsorolt tevékenységek könnyebbé válnak. A kezdeti időszakban külön értékelnek a pedagógusok, vagy a többségi pedagógus által kialakított értékrendszert követik. Egy kis idő elteltével a pedagógusok közösen megalkotott értékelési rendszert alkalmaznak (Szekeres, 2019).

2.2.2 A kéttanáros modell típusai a hazai gyakorlat alapján

Szekeres (2011) kifejti a hazai gyakorlatban megjelent kéttanáros modell négy típusát, melyek a következők: professzionális asszisztencia, differenciálás támogatással, team teaching, kooperatív tanulás és kooperatív tanítás.

A professzionális asszisztencia típusban az osztályt frontális módon tanítja a pedagógus. A gyógypedagógus feladata, hogy eközben az integráltan tanuló gyermekeket segítse, felzárkóztassa a többi tanulóhoz. A két pedagógus ezen helyzetben a célokat és a feladatokat egyeztetni csak. Munkájukat külön végzik a tanórán. A differenciálás támogatással típusban, mint ahogy a típus neve is mutatja, itt már képességek szerinti differenciáláson alapuló homogén csoportok vagy tanulópárok is megjelennek. Amíg a többségi pedagógus tartja az órát, a gyógypedagógus külön foglalkozik a sajátos nevelési igényű, illetve gyengébb képességű tanulókkal. Ebből kifolyólag itt már nem csak frontális osztálymunkában folyik a tanítás. A harmadik típus a team teaching. Ebben a típusban megvalósul a többségi pedagógus és a gyógypedagógus közötti kapcsolata immáron a tanórán belül. A pedagógusok feladatköre, kompetenciája jól körülhatárolt, egyértelmű a tanítás során. A szakmai egyetértésük, hasonló gondolkodásuk és nevelési felfogásuk jellemzi ezt a típust. A két pedagógus jelenléte az órán csökkenti a stigmatizációt, hisz kettejük figyelme egyenletesebben tud megoszlania tanulók között. Végezetül az utolsó típusról pár szót, mely a kooperatív tanulás és kooperatív tanítás elnevezést kapta. Itt a tanítás heterogén csoportokban folyik. A pedagógusok legtöbb esetben kooperatív csoportmunkát alkalmaznak. A kettő pedagógus egyenrangú félként vezeti az órát, az összes csoport számára elérhetőek. Ezen típusban a hangsúly az önállóságon, a konfliktusok feldolgozásán és a segítő-támogató viselkedés megtanításán van.

2.2.3 A kéttanáros modell nemzetközi típusai

Ladányi Lili, Magyar Adél: Együtt-oktatási modell alkalmazása a szegedi gyógypedagógusképzésben című írásukban olvastam először a kéttanáros modell nemzetközi típusairól, melyeket Lynne Cook fogalmazott meg. Hat típusba sorolta a modellt, melyek a következőek: *Egy tanít, egy megfigyel (one teach, one observe)* típusban az egyik pedagógus tartja az órát, míg a másik egy megadott szempontsor szerint megfigyelést végez. Ezt a következő esetekben szokták alkalmazni: a modell kezdeti szakaszában, amikor még nem ismerik egymást még a pedagógusok; ha egy tanulóval kapcsolatban kérdések merülnek fel; ha egyes tanulók eredményét szeretnék másik tanulók eredményével összehasonlítani. A második az *egy tanít, egy asszisztál (one teach, one drift)* nevet kapta, melynek neve igen hasonló az elsőhöz. Ebben a típusban az egyik pedagógus tartja az órát, míg a másik ez idő alatt a padsorok között figyeli mely tanulónak kell egyéni segítséget nyújtani. Ezt is a modell kezdeti szakaszában érdemes használni. A következő az *állomásozó tanítás (station teaching)*. A tanítás csoportokban valósul meg. Mind a kettő pedagógus megtanítja a tananyag ráeső részét csoportokban, majd ezt követően forognak a tanulók. Kettőnél több csoport is létre hozható. Egy összetettebb tananyagnál ez a modell nagyon jól alkalmazható. A *párhuzamos oktatás (alternative teaching)* onnan kapta a nevét, hogy a pedagógusok párhuzamosan oktatnak. Kettő heterogén csoportot hoznak létre, az egyik csoportnak az egyik pedagógus, a másik csoportnak a másik pedagógus tanítja meg ugyan azt a tananyagot különböző módszerekkel. Az utolsó előtti csoport az *alternatív tanulás (alternative teaching)*. Ebben az esetben az egyik pedagógus az osztály nagyobb részével dolgozik együtt, míg a többi tanulóval a gyógypedagógus. Ez a modell a hazai differenciálás támogatásával nevű típushoz hasonlítható. Az utolsó típus a *team teaching*, melyben a kettő pedagógus egyidőben ugyan azt a tananyagot tanítja az egész osztálynak. Ketten vezetik az órát, mindketten felelősek az óra megszervezéséért, az oktatás egészéért. Ez a modell teszi lehetővé a legnagyobb spontaneitást, kreativitást az együttes munka során.

3. Alkalmazott módszerek (anyag és módszer)

A kutatásom során kvantitatív és kvalitatív kutatási módszereket is alkalmaztam. A kvantitatív vagy más néven mennyiségi kutatás alapja a számszerűség, míg a kvalitatív más néven minőségi kutatás alapja a bonyolultabb és mélyebb kérdések, összefüggések feltérképezése (Kormos, 2022). A következőkben ezeket fejtem ki pár gondolatban.

3.1 Kvantitatív kutatás

A kutatásom során két kérdőívet készítettem. Az egyik a pedagógusoknak, a másik a pedagógia szakot végző egyetemista hallgatóknak szolt. A kérdőívet online formában osztottam meg, így tudták kitölteni a válaszadók. Ezáltal tudtam minél több embert elérni gyorsan és egyszerűen.

A kérdőíveimben három fajta kérdéstípus jelent meg, melyek a következők: nyílt, zárt és félig zárt kérdések. Gombocz (2022) tanulmánya segítségével pár mondatban összefoglalom az előbb említett három típus jelentését. A nyílt kérdéseknél a válaszadók a saját szavaikkal fogalmazták meg a választ. A zárt kérdések esetében a megadott válaszok közül választanak a kitöltők. Ezen kérdéstípuson belül egyválaszos és többválaszos kérdéseket, illetve Likert skálát használtam. A harmadik típus a félig zárt kérdés, melynél a zárt és nyitott kérdés több esetben együtt jelenik meg. Egy zárt kérdést nyitott kérdés követ, melyben az előző kérdésére adott választ fejt ki a kitöltő.

Kérdőíveim kvantitatív kutatási módszerbe tartoznak, hisz általuk mérhető, számszerűsíthető adatokat kaptam (Károly, 2022). Típusban és felépítésben is hasonló a kettő. Amikor szerkesztettem a kérdőíveket, akkor témaköröket, blokkokat alakítottam ki és ezekhez írtam a kérdéseket. Az első blokk az általános kérdésekkel kezdődik – nem, életkor, az adott szak, az adott intézmény melyben tanít. A második blokkban a kéttanáros modellről szerzett tudásuk és tapasztalataik által kellett megválaszolni a kérdéseket – definíció, típusok, könnyebbség vagy nehézség-e ez a modell, alkalmazza-e, miért jó a modell. Végül az utolsó részben a jövőre fókuszálva fogalmaztam meg kérdéseket. Például, hogy mennyire lenne fontos az elterjedése, tanítana-e ebben a modellben, kooperáció a tanórán tanító másik pedagógussal, illetve hogyan lehetne még szélesebb körben elterjeszteni a modellt.

3.2 Kvalitatív kutatás

A kutatásom során három félig strukturált interjút készítettem. Ennél az interjú fajtánál a kérdező egy adott kérdéssorral rendelkezik, amely alapján halad, de ettől az interjú közben el lehet térni. Lehetőség van arra is, hogy a kérdező és a válaszadó egy mélyebb beszélgetésbe elegyedjen. Ennek kapcsán új kérdések merülhetnek fel vagy esetleg a már előre megírt kérdésekből el lehet hagyni (Sztárayné, 2012). Egyéni interjúkat készítettem. A válaszadó személyek olyan pedagógusok, akik olyan intézményben dolgoznak, ahol a kéttanáros modell jelen van. Mind a hárman tanítanak is a modellben. Az interjúkat egy előre egyeztetett időpontban az iskolában készítettem el.

A szakdolgozatom kutatásához dokumentumelemzést is használtam. Az általam kéttanáros modellben tanított egyik órát elemeztem. Az órát pedagógussal ketten tartottuk. A bevezetőrészt és a fő rész elejét én tartottam, az óra többi részében a pedagógus tanította az osztályt. Az utolsó 10-15 percben három gyerekkel külön foglalkoztam a terem hátsó részében.

4. Eredmények és értékelésük, dokumentumelemzés

4.1 Pedagógusi és hallgatói kérdőívek

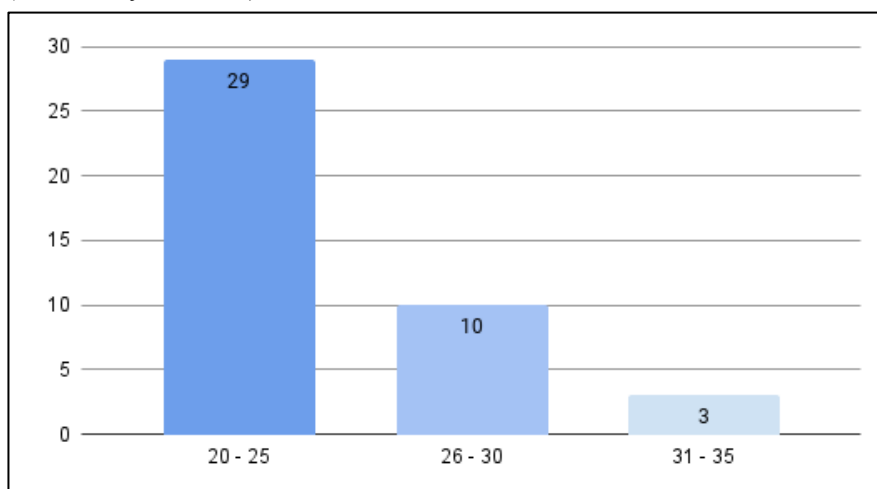
Összesen 82 válasz érkezett be, melyből 40 db pedagógus általi kitöltés 42 db pedig hallgatói. A szakdolgozatom elején említettem, hogy elméleti síkon témakörökre osztottam a kérdőíveket. Ezek mentén haladva fogom összehasonlítani a pedagógusok és a hallgatók által kitöltött kérdőíveket.

4.1.1 Demográfiai adatok elemzése

A nemek aránya a pedagógusi kérdőívben a következőképpen alakult. 35 nő és 5 férfi töltötte ki. A hallgatók részéről 39 nő és mindösszesen 3 férfi vett részt a kitöltésben.

Az első ábra jól szemlélteti a hallgatói korosztály eloszlását. A hallgatók közül 29-en a 20-25 éves korosztályba tartoznak. Ez volt a legfiatalabb életkorsáv melyet megadtam. Örültem, hogy ez a korosztály töltötte ki a legnagyobb százalékban, hisz elsősorban olyan egyetemistákat szerettem volna megszólítani, akik a legújabb egyetemi rendszerben végzik tanulmányaikat. Hisz arra voltam kíváncsi, hogy a mai oktatási rendszerben, mennyire kap hangsúlyt a modell.

1. ábra: Hallgatói korosztály eloszlása
(Forrás: Saját készítés)

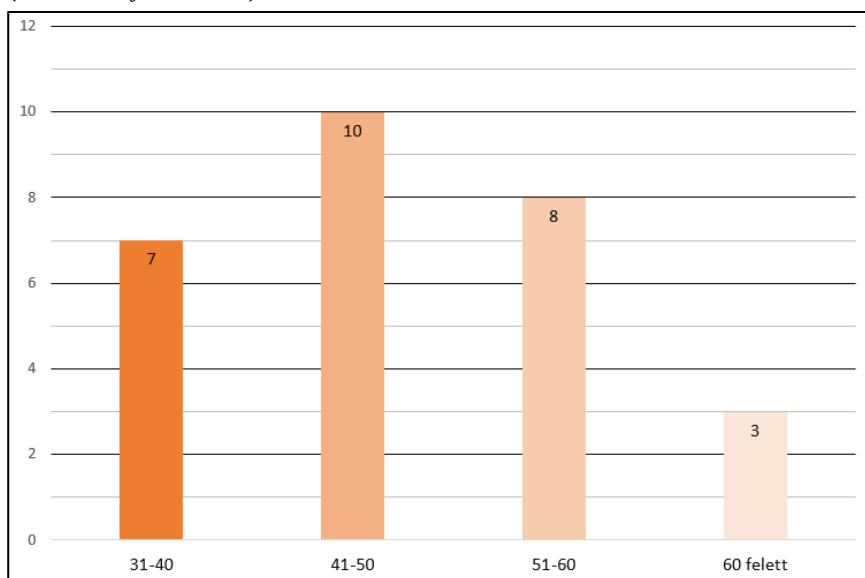


A 2. ábrán a pedagógusi korosztály eloszlását mutatom be. A pedagógusi korosztályban a 31-40; 41-50 és az 51-60 éves korosztályban a létszámok kiemelkedő különbséget nem mutattak.

60 év feletti pedagógusból csak 3 fő töltötte ki. A kérdőív egyik kérdésénél egy személy le is írta, hogy ő már nem tanít, mert nyugdíjba vonult.

2. ábra: A pedagógusi korosztály eloszlása

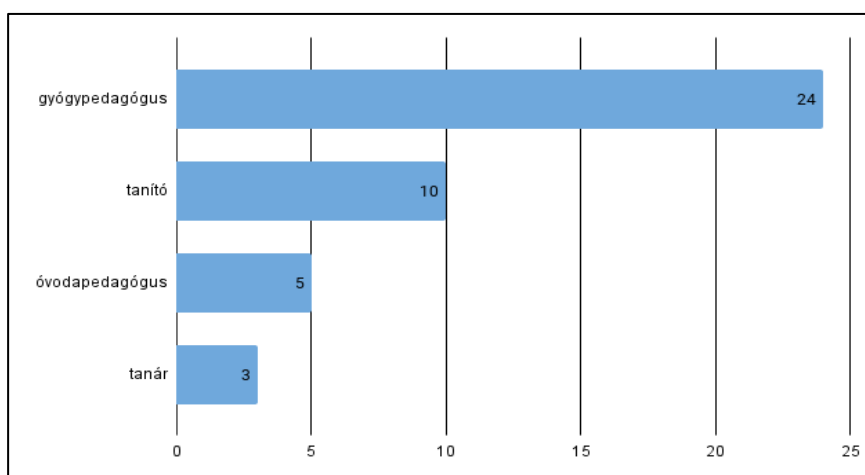
(Forrás: Saját készítés)



A hallgatói kérdőív következő kérdése a szakirányra vonatkozott. A 3. számú diagram jól szemlélteti, hogy a gyógypedagógia szakos hallgatók aránya a legmagasabb. Az összes kitöltők több mint a fele ezen a szakon tanul, mely százalékban 57,1%-ot jelent. Míg a tanári szakot választó egyetemistákból csak 3 fő.

3. ábra: Hallgatók tanulmányainak szinterei

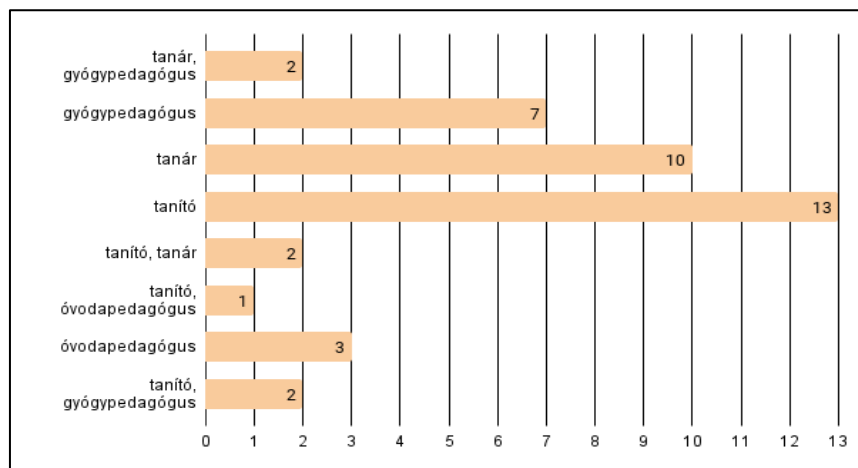
(Forrás: Saját készítés)



A 4. ábra szemlélteti a pedagógusok végzettségét. Több válasz bepipálása is lehetséges volt, melyből kifolyólag megfigyelhető, hogy több kombináció jelent meg, mint a hallgatói

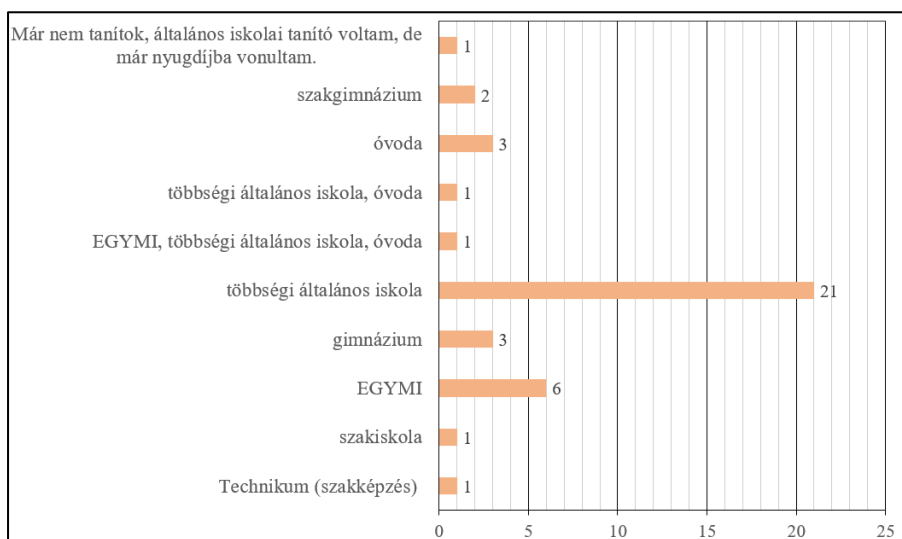
kérdésben, hisz véleményem szerint kevesebb esetben végez egyszerre kettő szakot a hallgató. Csak egy szakot elvégző pedagógusok aránya magasabb, mint a kettő szakot végzőké. A legtöbb kitöltő 13 csak tanító szakos pedagógus. A 4 fajta kombinációból 3-nál megjelenik a tanító szak. Véleményem szerint ez a szak az egyik, mellyel az összes többi, de legfőképpen a gyógy-pedagógia és az óvópedagógia összeillik.

4. ábra: Pedagógusok végzettsége
(Forrás: Saját készítés)



A pedagógusi kérdőívbe még megkérdeztem, hogy jelenleg mely intézményben vagy intézményekben tanítanak. Itt is több választási lehetőséget adtam, hisz nem biztos, hogy egy pedagógus egy típusú intézetben tanít csak. A kitöltők több mint a fele 57,5% többségi általános iskolában tanít.

5. ábra: A pedagógusok munkahelyi színterei
(Forrás: Saját készítés)

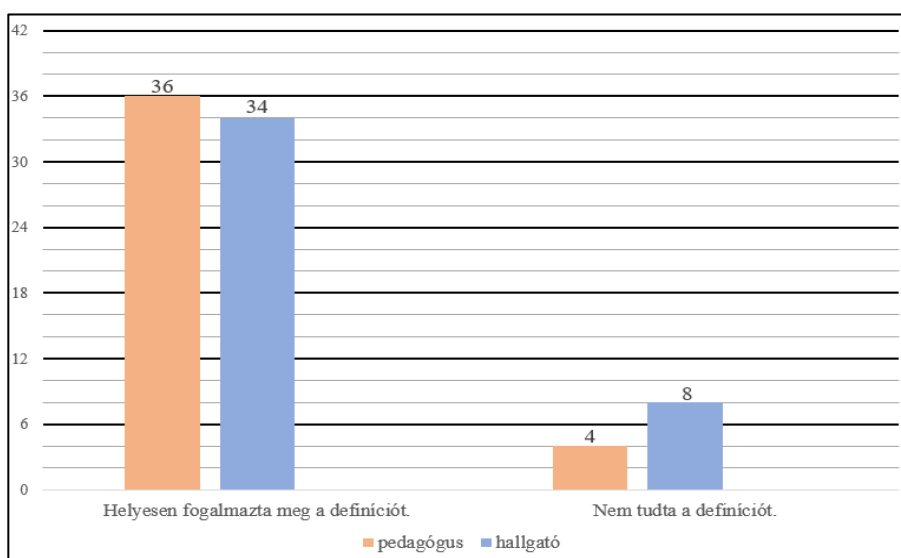


4.1.2 A válaszadók véleményei a kéttanáros modellről

Ezen egységben jó néhány kérdés teljes mértékben megegyezik a kérdőívekben, melyek válaszait grafikon segítségével hasonlítom össze.

Megkértem a kitöltő személyeket, hogy saját szavaikkal írják le a kéttanáros modell definícióját. A 6. ábra szemlélteti, hogy a pedagógusok 10%-a nem ismerte, míg a hallgatók 19%-a nem találkozott még ezzel a kifejezéssel.

6. ábra: A kéttanáros modell megfogalmazása
(Forrás: Saját készítés)



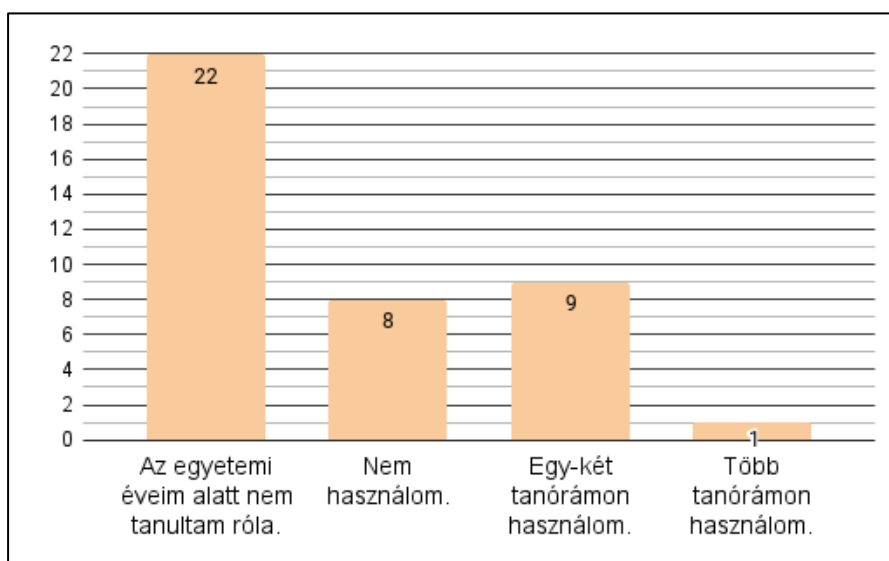
Összegezve a helyes válaszokat elmondható, hogy a következő szavak valamilyen formában mind szerepeltek bennük: kettő pedagógus, differenciálás és néhol a munkaforma. Itt láthatunk néhány példát az előbb említett definíciókra: *Kéttanáros modell alatt azt értjük, mikor egy tanórán két pedagógus van jelen, így hatékonyabban megvalósítva a differenciált oktatást és a különleges bánásmód létrejöttét (pedagógus). Az osztály többségét tanító pedagógus mellett egy másik (lehetőleg gyógypedagógus) is részt vesz az órán, ahol ő a fejlesztést igénylő tanulókat egyénileg fejleszti, felzárkóztatja (pedagógus). Az órát egy többségi pedagógus tartja, míg közben egy gyógypedagógus külön foglalkozik az osztályban lévő SNI/BTMN tanulókkal (hallgató).*

Volt, aki pontosan kiírta, vagy csak körülírta a modell valamely típusát. Itt legfőképpen a differenciált támogatás, illetve a kooperatív tanulás és kooperatív tanítás típus jelent meg, de találkoztam a team teachinggel és a párhuzamos oktatással is. A példák jól mutatják a modellek

leírását. Több fajtája van. Lehet úgy is tartani az órát, hogy a két pedagógus megosztja egymás között a feladatokat, de úgy is lehet, hogy az egyik pedagógus tartja az órát, a másik pedagógus foglalkozik azokkal a tanulókkal, akiknek több segítségre van szükségük (hallgató). Két pedagógus közösen vezeti a tanórát egymásnak asszisztálva, olykor kettéosztva a tanulócsoportot akár (pedagógus).

A kérdőívemben kitértem arra is, hogy a pedagógusok az egyetemi éveik alatt tanultak-e erről a modelltől vagy nem. Ha igen, akkor ezt a tudást miként tudják alkalmazni a tanítás során. A 7. ábra megmutatja, hogy a megkérdezett pedagógusokból 22 fő nem tanult a kéttanáros modelltől az egyetemi éve alatt. Azok közül, akik tanultak 8 fő nem használja, viszont 9 fő igen, sőt van, aki több óráján is.

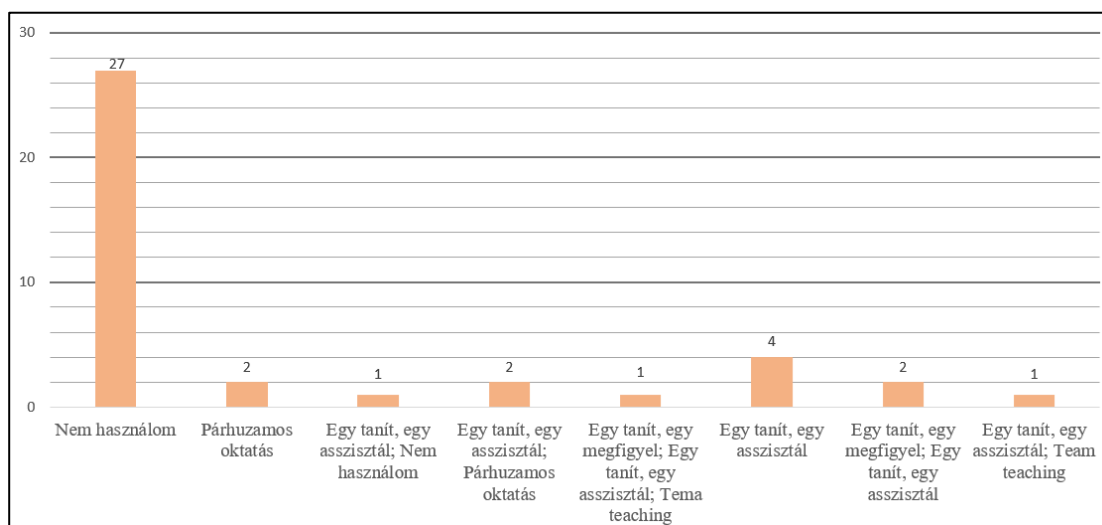
7. ábra: A egyetemi évek alatt megszerzett tudás kamatoztatása
(Forrás: Saját készítés)



A kérdőívemből kiderül, hogy jelenleg, kik azok a pedagógusok, akik használják a modellt és melyik fajtáját. A válaszokat a 8. ábra szemlélteti. A válaszadók 70%-a nem használja a modellt. Azok, akik használják az egy tanít, egy asszisztál típusban tanítanak. Megfigyelhető még, hogy ez a típus egy kivétellel az összes válaszban jelen van, melyből következtetni lehet, hogy ez a legelterjedtebb típus itt Magyarországon.

8. ábra: A kéttanáros modell típusainak használata

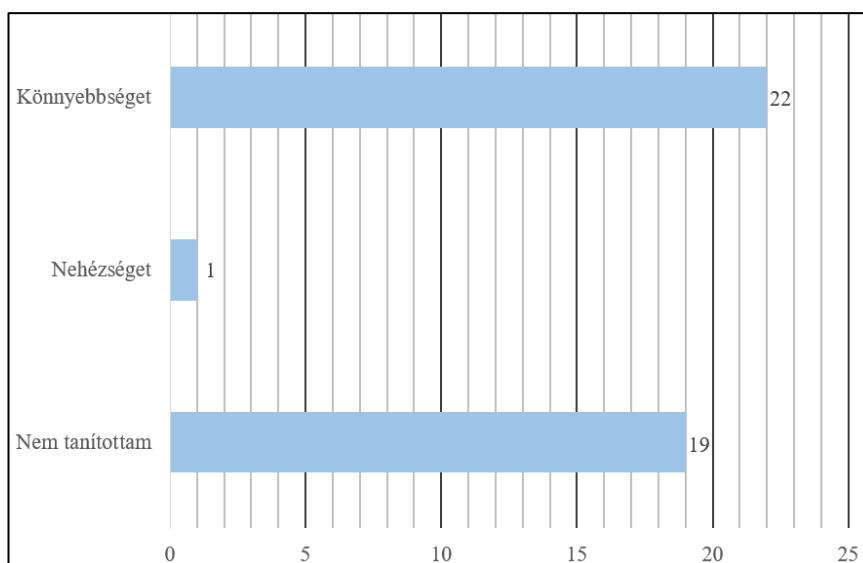
(Forrás: Saját készítés)



Az előző kérdéshez szorosan kapcsolódott a következő, melyben megkértem a pedagógusokat, hogy legyen kedvesek kifejtetni, miért a választott típust vagy típusokat használják. Természetesen kértem, hogy aki nem használja, csak annyit írjon le, hogy nem használom. Sajnálattal olvastam, olyan választ is, hogy azért nem használja, mert az intézmény, ahol tanít nem partner ebben vagy egy másik válaszban elhangzott, hogy emberhiány miatt nem tudja megoldani. A felmérés más pontjában is újra és újra megjelenik a tanárhiány kérdése. Ezek mellett pozitív válaszokat is kaptam: *A pedagógus párommal ezen kettő módszer vált be nálunk, melyet mi is és a gyerekek is élveznek* (Egy tanít, egy asszisztál; Team teaching). *Bár nem sikerül sokszor (gyógypedagógus kollégám terheltsége miatt), nagyon célravezetőnek, hasznosnak tartom. A gyermekek közti különbség pár hónap alatt behozható* (párhuzamos oktatás). Ezek mellett számos olyan válasz érkezett, melyeknek lényege az volt, hogy a kitöltő ezt a módszer választotta a pedagógus társával és ezzel tudnak dolgozni.

Míg a pedagógusokat a típusokban való tanításról kérdeztem, mindemellett a hallgatói kérdőívben feltettem a kérdést, hogy ha tanított már a kéttanáros modellben például gyakorlatai során, akkor az könnyebbésként vagy nehezségként ítélte meg. A válaszadók közül 23-an tanítottak és közülük csak egy hallgatónak okozott nehézséget a kéttanáros modell. A 9. ábra jól szemlélteti, hogy a kéttanáros modell legtöbb esetben megkönnyíti a pedagógusok munkáját.

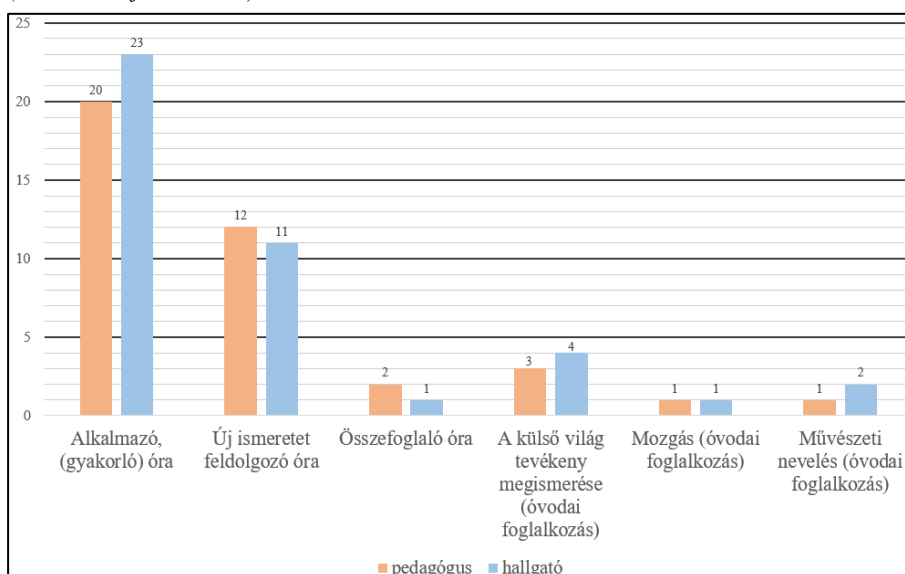
9. ábra: Hallgatók vélekedése a kéttanáros modellben tanításról
(Forrás: Saját készítés)



A következő kérdésben arra kértem a hallgatókat, hogy a felsorolt lehetőségek közül – *A kéttanáros modellhez szükséges kooperatív technikák ismeretének hiánya. Team munka a pedagógusok között. A kéttanáros modell elterjedésének hiánya Magyarországon. Pedagógus hiány.* – válasszák ki azt vagy azokat a mondatokat, melyek szerintük még is okozhat/nak nehézséget a kéttanáros modell tanításakor. Hisz hallgatóként pár órát tanítani a modellben össze sem hasonlítható azzal, amikor egy egész tanévet vagy éveket tanítanak benne. Itt előfordulhat, hogy akadnak nehézségek, melyeket mindenféleképpen le kell győzni ahhoz, hogy ez a modell megfelelően működhessen. A hallgatók közül összesen 13 fő gondolta azt, hogy a felsoroltak közül mind a négy okozhatja a nehézséget. 6 fő vélekedett úgy, hogy *a kéttanáros modell elterjedésének hiánya Magyarországon, illetve a pedagógus hiány okozza a nehézséget*. Véleményem szerint ez a két állítás igen jól megfogalmazza a kéttanáros modellel nehézségeit. Mivel ha nincs elég pedagógus és keret amiből finanszírozni tudnák a plusz költségeket, akkor hogyan is várhatják el, hogy az intézmények támogatni fogják.

A 10. ábra bemutatja, hogy a pedagógusok és a hallgatók mely órátípusnál tartják fontosnak a kéttanáros modell használatát. A diagrammról leolvasható, hogy mind a két válaszadó közösség hasonlóképpen gondolkodik. Az alkalmazó (gyakorló) órát a pedagógusok 50% választotta, míg a hallgatók 54,8%. Véleményem szerint is ezen az órán van az egyik legnagyobb szükség a modellre. Itt mutatkoznak meg az egyéni képességek és a differenciálás fontossága. A lehetőségek közül felsoroltam az óvodai nevelésben használt foglalkozás típusokat is. Ezek közül a külső világ tevékeny megismerése típust választották a legtöbben.

10. ábra: Kéttanáros modellben alkalmazott órátípusok
(Forrás: Saját készítés)



A második egység utolsó kérdésében megkérdeztem a pedagógusoktól és a hallgatóktól egyaránt, hogy miért is jó a kéttanáros modell. Ezen lehetőségek közül választhattak: *Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, speciális szükségleteik, egyéni fejlődési ütemük figyelembevétele., Kooperatív módszerek általi tanítás., Hangsúlyos nevelő hatás. (együttnevelés; egymásra figyelés; egymás elfogadása, tisztelete), Csökkenti a tanulók kirekesztését az osztályon belül., A tananyagot minden tanuló egyéni képességei által sajátítja el., Az osztálytanító megfigyeli, megtanulja a gyógypedagógus által használt technikákat, így ha ő nincs is az órán jelen, tudja az osztálytanító alkalmazni azokat és Egyéb.* A pedagógusok közül 8 főnek mind a 6 állítás fontos, míg a hallgatók közül ez a létszám 12 főre emelkedett. Hallgatók közül 1, pedagógusok közül 2 fő írta, hogy nem ismeri.

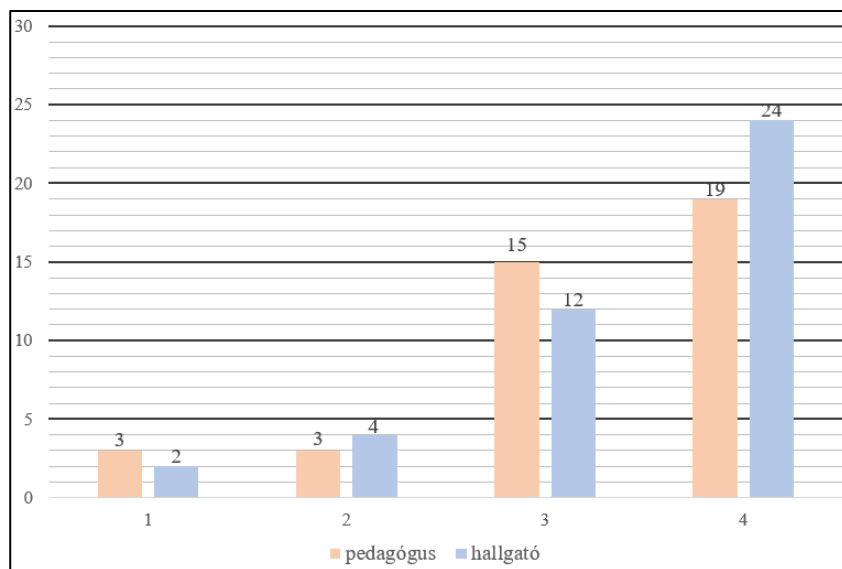
4.1.3 A kéttanáros modell ismertsége és alkalmazásának gyakorisága

Lényegesnek tartottam megkérdezni mindkét csoporttól, hogy mennyire tartják fontosnak a kéttanáros modell elterjedését. A kérdőíveimben Likert skálát használtam, melyen a fokozatokat 1-4-ig állítottam be, ahol az 1-es az *egyáltalán nem fontos* míg a 4-es *nagyon fontos* kifejezést jelentette. Az alábbi ábrán összevettem a pedagógusi és hallgatói válaszokat. Páros számú pontot adtam meg, hisz szerettem volna, hogy a kitöltő „elkötelezze” magát valamelyik irányba. A pedagógusi és a hallgatói kérdőívből számomra a várt eredmény született. Pedagógusoknál

34 fő, hallgatóknál pedig 36 fő gondolja úgy, hogy fontos, illetve nagyon fontos, hogy a kéttanáros modell elterjedjen az oktatásban. A többi 6-6 fő nem tartja fontosnak.

11. ábra: Kéttanáros modell elterjedése

(Forrás: Saját készítés)



Szerettem volna tudni az előző kérdésre a *miért* választ, így megkértem a kitöltőket, hogy saját szavaikkal indokolják az előző kérdésre adott válaszukat. Azon hallgatók, akik fontosnak tartják a modellt több dolgot is felsoroltak a miértekhez, melyeket összegezve ezen végeredményhez jutottam: A kéttanáros modell leveszi a pedagógusok válláról a terhet, SNI/BTMN gyerekek fejlesztése tanóra keretén belül sokkal könnyebben megoldható lenne, két pedagógus figyelme jobban megoszlik egy osztályon belül, differenciálást egyszerűbben lehetne megoldani, a modell különféle fajtáival változatosabbá és színesebbé tudják tenni a tanórát. Pár szó szerinti példát is be szeretnék mutatni, melyek a következők: *Míg egy EGYMI-ben a tanár csak 10 gyermekkel foglalkozik egyszerre úgy, hogy megtalálható mellette gyógypedagógiai asszisztens is, addig a többségi iskolákban van hogy 25-30gyermek van egy osztályban, és a tanár nem tud mindegyik gyerekre egyenlő mennyiségű figyelmet fordítani. Ami nélkülözhetetlen, hiszen 25 gyerek sosem fog ugyanolyan ütemben haladni. A pedagógusok terhelése ezzel csökkenne, hisz a munkát megosztják egymás között. Kreatívabb, sokszínűbb lehet az óra, a tanulók egyéni képességeit jobban meg lehet figyelni. A tanulók könnyebben behozhatják lemaradásait, és nem szorulnának perifériára.*

A pedagógusok válaszai közül a figyelem kifejezést mindképpen fontosnak tartom kiemelni. Ez a szó, illetve a hasonló jelentésű párjai 10 fő gondolatmeneténél jelent meg. Mert a mai

gyerekek sokkal több figyelmet igényelnek. Jó lenne, ha mindenkit a maga ütemében és saját szükségleteiknek megfelelően lehetne tanítani (válaszadó pedagógus). Véleményem szerint a mai gyerekek figyelme egyre szétszórtabb, nem beszélve a figyelemhiányról és az ehhez társuló problémákról. Az egyik pedagógus így vélekedett ezzel kapcsolatban: *Egyre több a tanulási, beilleszkedési és egyéb zavarral küzdő gyermek. Az integrálás erőltetése miatt lassan 1 pedagógus képtelen lesz az órai oktatást, nevelést elvégezni.* Ezeket a kéttanáros modell nem minden esetben oldaná meg teljes mértékben, de megkönnyítené mind a pedagógus, mind pedig a tanuló helyzetét is. Örültem, hogy volt olyan is, aki, ha bár kevésbé fontosnak tartja a modellt még is meg tudta indokolni, hogy miért. 6 személyből egy volt, aki a következőket mondta: *Nem érzem életszerűnek. Egymagam is meg tudom csinálni. Differenciálok vagy tanuló párokat alakítok ki. Egy pedagógiai asszisztens jelenléte azonban időnként nagy segítség lenne.* Véleményem szerint ezt a gondolatmenetet sem szabad negatív dologként felfogni. A kitöltő lehet olyan fajta pedagógus, aki kevésbé tud más pedagógusokkal együtt dolgozni, viszont egyénileg meg tudja oldani a differenciálást a tanulói között.

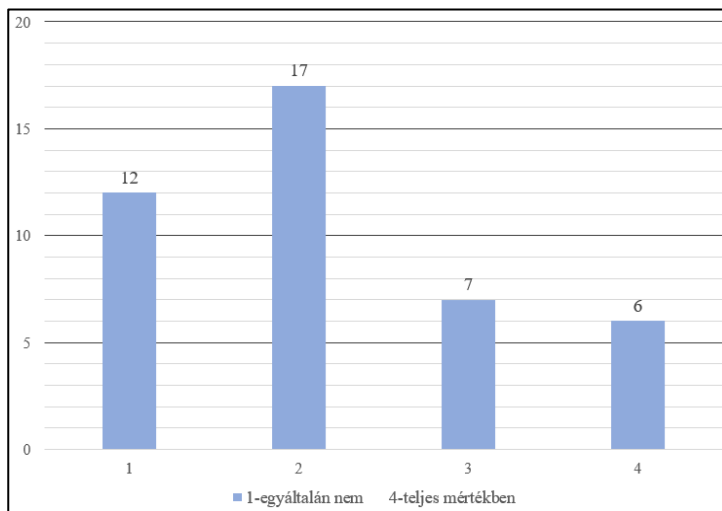
A két csoport következő kérdései a jövőre vonatkozta. A saját csoportjellemzőikre formáltam a kérdéseket, így azok eltérnek egymástól. A hallgatóknál érdekelt, hogy az egyetemi éveik alatt a kéttanáros modellről szerzett tudásukat mennyire tudják majd kamatoztatni a pedagógiai munkájuk során és kértem őket, hogy indokolják is meg. Az információgyűjtést Likert skálán végeztem, ahol a fokozatokat 1-4-ig állítottam be. Az 1-es az *egyáltalán nem* míg a 4-es *teljes mértékben* kifejezést jelentette. Az indoklást saját szavaikkal kellett leírniuk.

A 12. ábra szemlélteti a Likert skála eredményeit. 42 tanulóból 12 fő úgy gondolja, hogy egyáltalán nem fogja tudni hasznosítani a kéttanáros modellről szerzett tudását. Közülük 9-en azt válaszolták, hogy nem tanultak róla. A maradék 3 főből 2-en a pedagógus hiánnyal indokolták, 1 főnek pedig a munkahelyén nincs rá lehetősége. *A pedagógushiány miatt nem lesz rá lehetőségem.* 17 fő sem fogja tudni olyan nagy mértékben teljesíteni. 7 fő írta, hogy nem tanult róla. A maradék 10 fő a gyakorlati ideje alatt keveselte a kéttanáros modellben való tanítást, ebből kifolyólag tapasztalata sincs benne, míg volt, aki a pedagógushiány miatt gondolja így. *Nem sok tapasztalatom van/volt, tudásom egyáltalán nincs a témában, tapasztalatban pedig azon kívül, hogy néhány diákkal külön dolgoztam kb. 20 percet, más nem valósult meg. Csak említés szintjén tanultunk róla.* 13 fő választotta a Likert skálán a 3-4 értéket. Ebből 6 fő teljesen biztos abban, hogy tudja alkalmazni a modellt. *Megkaptuk a kellő felkészítést ezzel kapcsolatban és azt gondolom ezt be tudom építeni később a munkába. Nagyon hasznosnak gondolom és az elmúlt évben sokat tanulhattam a gyakorlaton. Az óvodai gyakorlatok során kéttanáros*

modellben dolgoztunk, példát is láttam erre. A maradék 7 fő nem teljes mértékben biztos. Gyakorlat során egy kicsit belekóstolhattunk, de igazán akkor fogom tudni kamatoztatni, ha egy olyan intézménybe kerülök, ahol erre modellre nagyon nagy hangsúlyt fektetnek.

12. ábra: A hallgatók által szerzett tudás kamatoztatása a kéttanáros modellről

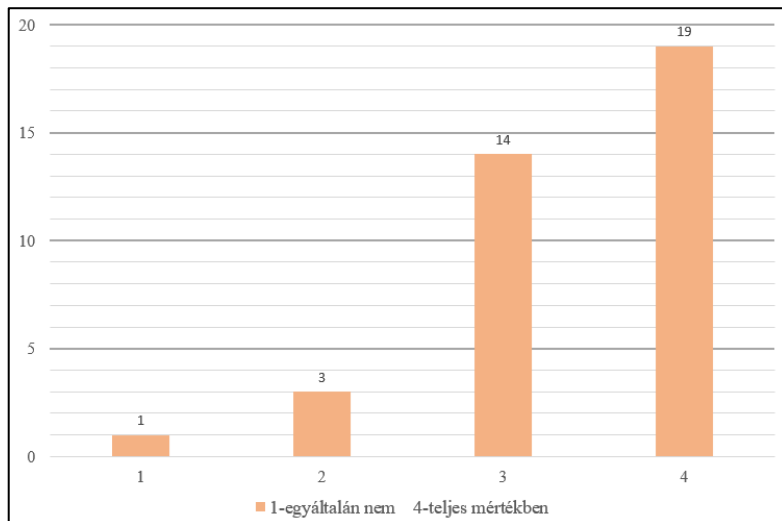
(Forrás: Saját készítés)



A pedagógusi kérdőívben feltettem a kérdés, hogy szívesen vesz vagy venne részt a kitöltő a kéttanáros modellben. A pedagógusok 47,5%, azaz 19 fő teljes mértékben egyetért azzal, hogy szívesen vesz vagy venne részt kéttanáros modellben. 14 fő nem teljesen biztos menne, de nagyon fontolgatja. Mindösszesen a 40 főből csak 4 gondolja úgy, hogy egyáltalán nem venne részt.

13. ábra: A pedagógusok részvételi igénye a kéttanáros modellben

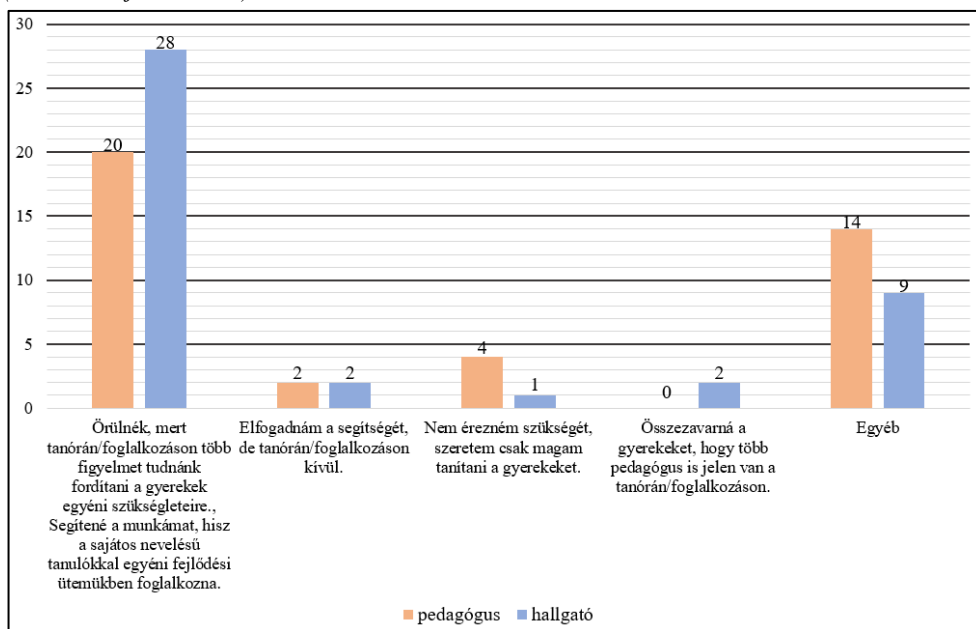
(Forrás: Saját készítés)



A kérdőívem utolsó előtti kérdésében megkérdeztem mindkét csoporttól, hogy mit gondolnak arról, ha az óráján vagy foglalkozásán egy másik pedagógus is jelen van. A kérdőív válaszaiból 4 fajtát emeltem ki, melyeket össze tudtam hasonlítani. A 14. ábra mutatja be az összehasonlítást. Az egyéb kategóriába azon kitöltők tartoznak, akik az elemzett részbe nem tartoznak bele vagy hibásan töltötték ki a kérdőívet. Elmondhatjuk, hogy nagy többségben szívesen vesznek vagy vennének részt a modellben. 20 fő pedagógus és 28 fő hallgató gondolja úgy, hogy a munkáját ezzel megkönnyítené, illetve ezáltal több figyelmet tudna a gyerekekre fordítani. Mindkettő csoportban 2-2 fő a tanórán kívüli foglalkozásokban gyakorolná szívesen a modellt. Pedagógusok közül 4 fő, míg hallgatók közül csak 1 fő nem érzi szükségességét a modellnek. Ők egyedül szeretik az órákat megtartani. Pedagógusok közül 0 fő, hallgatók közül 2 fő gondolja úgy, hogy ha több pedagógus tartja az órát az összezavarja a gyerekeket. Én ezzel nem értek egyet, hisz véleményem szerint a gyerekek nagyon könnyen és gyorsan tudnak alkalmazkodni az adott helyzethez. Azon gyerekeknek, akiknek valamilyen oknál fogva ez nehezen megy, őket pedig szépen lassan hozzá kellene szoktatni, hisz lehetséges, hogy nekik is szükségük lehet egy olyan pedagógusra, aki csak velük foglalkozik.

14. ábra: Egy másik pedagógus jelenléte a tanórán vagy foglalkozáson

(Forrás: Saját készítés)

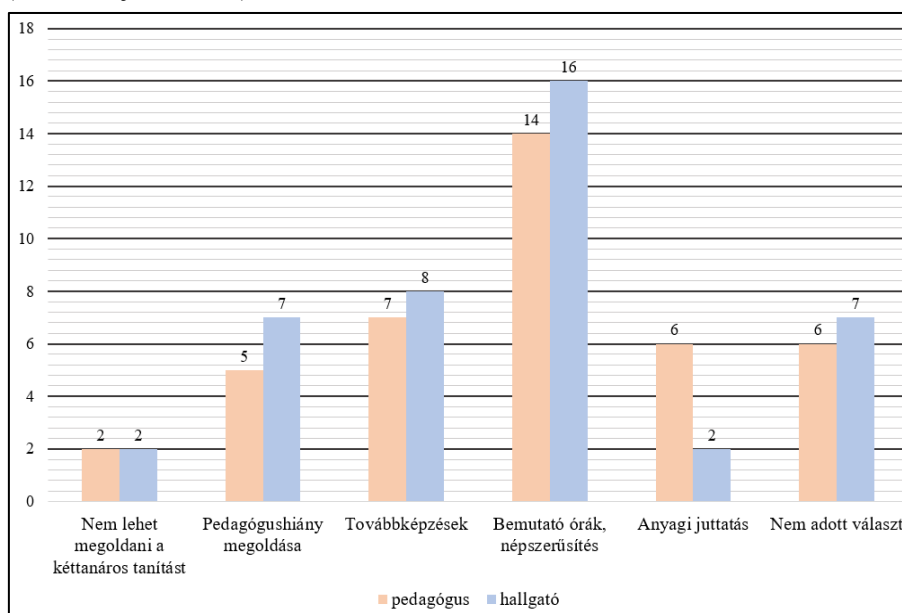


A kutatásom utolsó kérdésében választ kerestem a kéttanáros modell szélesebb körbe való elterjesztésének a lehetőségeire. Az egyéni válaszokat a diagramm könnyebb és átláthatóbb elkészítése érdekében hat kategóriába soroltam és így vettem össze a két csoportot, melynek

eredményét a 15. ábra mutatja. A legkiemelkedőbb mindkettő csoportban a népszerűsítés, azon belül is a bemutató óra alkalmazása, melyet 14 fő pedagógus és 16 fő hallgató írt. Véleményem szerint ez egy igen jó lehetőség lenne, hisz így aki nem ismeri a modellt nem csak elméleti, hanem gyakorlati meglátást is kap a látott órák által. Ezen kívül felmerült a továbbképzések szervezése is, mely ötletet 1 fő eltéréssel majdnem ugyanannyian írták mindkettő csoportban. 5 fő pedagógus és 7 fő hallgató írta, hogy ha megoldódna a pedagógus hiány, akkor talán a modell is még több intézményben megvalósulhatna, illetve ehhez szorosan hozzákapsolódik az anyagi juttatás, mely a pedagógusoknál 3x több főnek eszébe jutott. Véleményem szerint ez annak is az oka lehet, hogy ők már évek óta a pályán vannak és ismerik és tapasztalják is az anyagi helyzetet. Míg a hallgatók, akik nem dolgoznak a szakmában csak hallják vagy olvassák a híreket erről a nehézségről, ők még nem tapasztalták meg. Egyformán vélekedett mindkét csoportban 2-2 fő, akik szerint nem lehet megoldani, hogy több intézménybe is eljusson a két-tanáros oktatás híre. Illetve 6 fő pedagógus és 7 fő hallgató nem adott választ erre az utolsó kérdésre.

15. ábra: A kéttanáros modell terjesztésének lehetőségei

(Forrás: Saját készítés)



4.2 Interjú

A kutatásomhoz a kérdőíveket kiegészítve készítettem interjúkat egy olyan nagyvárosi iskola három pedagógusával, ahol a kéttanáros modellt alkalmazzák a tanításban. A kérdezettek mind ismerik is és tanítanak is a kéttanáros modellben. Kettő pedagógus már több mint 30 éve tanít, míg a harmadik 20 éve van a pályán. Mind a hárman ezen iskolában tanítottak először a kéttanáros modellben. Ketten közülük már az egyetemi tanulmányaik alatt is hallottak róla, míg a harmadik pedagógus csak a tanítás útján ismerte meg. M. magyar és matematika órákon használja a gyógypedagógus hallgatók gyakorlata során mind az egyéni mind pedig a csoportos gyakorlaton. L. testnevelés óráin alkalmazza. Nála is megjelenik a gyógypedagógus hallgatók gyakorlatai során. A. fejlesztő óráin tanít kéttanáros modellben.

Nagyon érdekelt, hogy miért döntöttek úgy, hogy ebben a modellben tanítsanak, hisz sajnos itt Magyarországon nem igazán elterjedt, kevesen ismerik, sőt az egyetemi pedagógus képzés nem minden szakán oktatják vagy említik meg. Hárman három féle választ adtak a kérdésemre. A. elmondta, hogy az egyetemi éve alatt alakult úgy, hogy ezzel a modellel tanítson. Ő 2011 óta tanít így. Fejlesztőóráin volt, hogy egy látássérült, illetve hallássérült tanulónál alkalmazta a modellt. L. testnevelés órán tanít kéttanáros modellben. Elmondta, hogy a kognitív képességeket a mozgás által nagyon jól lehet fejleszteni és ebben segít neki a modell. A testnevelésben nagyon ritka a kéttanáros modell. Volt szerencsém nekem is kéttanáros modellben tanítanom a testnevelést. Olyan élményekkel és tapasztalatokkal gazdagodtam, amiket biztos, hogy kamatoztatni fogok pedagógus éveim alatt. Az egyik ilyen élményem volt, amikor testnevelés órán fejlesztettem és gyakoroltattam az elsős gyerekekkel a szavak szótagolását és olvasását miközben mozogtak. Ezelőtt elképzelni sem tudtam, hogy ilyen is lehet egy testnevelés óra. Persze ehhez szükséges több pedagógus jelenléte az órán, hisz amíg én tanítottam a 7-8 gyereket a többivel a szaktársam foglalkozott. M. 2017 óta tanít a modellben. Miért is döntött emellett? Azért, mert egyre több gyereknek van szüksége a fejlesztésre. Részben tanulásbeli képességeikben, részben magatartásbeli problémáikban és így könnyebben differenciál. A korrepetálásokra pedig nem igazán ad órakeretet a törvény.

Érdekelt, hogy milyen feltételek szükségesek, hogy ebben a modellben elkezdhesse egy pedagógus tanítani. Ketten is kiemelték a hospitálást. Fontos, hogy ne csak elméleti alapok legyenek, hanem a valóságban is lássa az illető pedagógus, hogy hogyan is működik ez. Hisz itt az élő példa, hogy egy magyar óra és egy testnevelés óra kéttanáros modellben teljesen eltér egymástól. Külön képzés, tanfolyam nem szükség hozzá, de fontos az elméleti tudás, kellő

nyitottság és kreativitás. M. kiemelte, hogy a fejlesztő pedagógusnak nagyon nagy előny, ha van tanítói képesítése, mert a módszertant és a tantárgypedagógiát át kell látni, tudnia kell milyen anyanyelvi kompetenciákat kell fejleszteni. Az egyik pedagógus kiemelte mint feltételt a terem rendezhetőségét, illetve az anyagi feltételt, hogy az intézmény biztosítani tudja a két pedagógus jelenlétét a tanórán.

Megkértem a pedagógusokat, hogy hasonlítsák össze a hagyományos tanóráikat a kéttanáros modellben tanított óráikkal. Milyen előnyöket és hátrányokat tudnak részemre elmondani. Itt is három különféle választ kaptam. Volt, aki hátránynak ítélte meg a többletmunkát a pedagógus részéről. Az elfogadást és a nyitottságot a többi pedagógus részéről ketten is kiemelték mint hátrányt. Illetve ebbe a csoportba tartozik a gyerekek részéről, hogy el tudják fogadni, hogy azon a tanórán nem ugyanazt fogja csinálni az osztály. Például, ha az osztály nagyobbik része egyfajta játékot játszik, lehetséges, hogy a kiscsoport, akiket éppen fejleszt a pedagógus a többiekhez szeretnének csatlakozni. Ilyen élményem nekem is volt és nagyon nehéz volt számomra elmagyarázni és megértetni egy kicsi gyermekkel, hogy neki most miért a kiscsoportban kell lennie és nem a többiekkel. Előnyei között nagyon sok fajta lehetőséget soroltak fel, mint például leveszi a terhet a tanító válláról, sokkal változatosabb munkaformákra ad lehetőséget, személyre szabott fejlesztési tevékenységeket lehet kialakítani, motivációt és az együttműködési képességet fejleszti.

Arra a kérdésemre, hogy vajon könnyebbséget vagy nehézséget okoz a tanulóknak ebben a modellben tanulniuk, egybehangzóan azt a választ kaptam, hogy mindenképpen könnyebbség.

Kíváncsi voltam, hogy az évek alatt fejlesztettek-e, vagy találtak-e ki olyan technikákat a pedagógusok, melyeket a mai napig használnak a modellben. B. elmondta, hogy ebben az intézményben az egyetemi hallgatók a tanóra elején vagy végén megkapják az egész osztályt és így kell tanítaniuk. Ez nem egy szokványos, klasszikus kéttanáros modell. Természetesen az óra utolsó 10-15 percében kapnak 2-3 tanulót, akiket külön fejlesztenek. Eközben az osztálytanító tartja az órát. L. a betűtaposó nevű játékot emelte ki, mely a következőképpen néz ki. Különféle színű és mintájú laminált lapokon betűk találhatóak. Ezeket leteszi a pedagógus a terembe és megbeszéli a gyerekekkel a szabályokat, melyek a következők. A pedagógus mond egy szót. A tanulónak arra a betűre kell lépni, melyet a szó elején közepén vagy végén hallott. Hogy hol keresse az adott hangot, mindig a játék elején meg kell beszélni. A logikai lapokkal a figyelem fejlesztést nagyon jól lehet gyakorolni. M. külön technikát nem emelt ki, de elmondta, hogy a

modellt gyakorló és összefoglaló órán szereti alkalmazni, mert itt ennek a segítségével nagyon jól tud differenciálni.

Az évek alatt volt olyan tanuló vagy tanulók, akinél/akiknél szemlátomást sokat segített a modell. A. az önbizalmat és a figyelmet emelte ki. Ennek a kettőnek a megkapása nagy eredmény. Elkezd elhinni magáról a tanuló, hogy ezt meg tudja csinálni. Nagy pozitívum, hogy nincsenek kiemelve az óráról a gyerekek, hanem bent az osztályteremben az óra keretén belül fejlesztik őket. L. két tanulóra emlékszik vissza, akiknek nagyon szórt volt a figyelme és szét-esett a mozgása, de idénre már sokkal ügyesebbek és odafigyelőbbek lettek.

Tudtam, hogy mindhárom pedagógushoz járnak egyetemi hallgatók, így őroluk is feltettem pár kérdést. Elsősorban, hogy hogyan viszonyulnak a hallgatók a kéttanáros modellhez, illetve, hogy milyen a hozzáállásuk. Egybehangzó választ kaptam arra, hogy nagyon szeretik a kéttanáros modellt. Szeretnek ebben tanítani, belecsöppennek a tanítás, tanulás folyamatába és nagyobb lesz a rálátásuk a tantárgypedagógiára, módszertanra, illetve érdekes kihívás számukra, hogy két hallgatónak kell az órát tartania. Az eredményesség pedig felfelé ível. M. fogalmazta meg a következőket. Az időszak végén látható az eredmény, a gyógypedagógus hallgató speciálisan tudja fejleszteni a gyereket, motiválttá teszi őket. Ezekben a tanórákban nem csak a hallgató fejlődik, hanem az osztálytanító is a saját pedagógus kompetenciájában. És nem utolsósorban itt összeérnek a különféle pedagógiai szakos hallgatók, hisz például ha egy tanító szakos hallgató tartja az órát, lehetséges, hogy az óra végén pedig egy gyógypedagógiai szakos hallgató fejleszt. Ekkor a tanító szakos hallgatónak fejlődik a pedagógusi kompetenciája, mely a tanuló személyiségének fejlesztésében, az egyéni bánásmód érvényesülésében mutatkozik meg.

Végezetül az interjúkat azzal zártam, hogy mit is gondolnak a pedagógusok arról, hogy hogyan lehetne a kéttanáros modellt több intézményben elterjeszteni. Finanszírozással, bemutató órákkal, előadásokkal, az intézménynek mint jó gyakorlatát kellene bemutatni, illetve lehetőséget biztosítani arra, hogy legyen fejlesztő pedagógus.

4.3 Kéttanáros órám elemzése

Gyakorlatom során én is tanítottam a kéttanáros modellben, mely tanórák a következőképpen alakultak. Matematika és magyar órákon az óra bevezető részét, illetve a fő rész elejét tartottam. Ezt követően a pedagógus folytatta a tanítást. Az óra utolsó 15 percében küldött hozzám 2-3 gyereket a tanító és velük foglalkoztam az osztályterem egyik hátsó sarkában. Olyanra is volt példa, hogy a tanító szakos hallgató tartotta az órát, miközben én figyeltem, hogy melyik tanulóknak kell segíteni, aki esetleg lemaradt vagy nem értette a feladatot. Hozzájuk odamentem és segítettem nekik. Itt is az óra utolsó 15 percében fejlesztettem 2-3 gyereket. Testnevelés órán pedagógus tartotta a gimnasztikai részt. Ezt követően csoportokra osztotta az osztályt. Általában 7-8 gyerekkel foglalkoztam. A kognitív képességeiket fejlesztettem a mozgás segítségével. Volt amikor magyar, illetve matematikai feladatokat is belecsempészttem az órába.

A következőkben egy magyar órát mutatok be. Az órát egy integrált iskolában tartottam 4. osztályos gyermekeknek. Típusa gyakorló óra volt, melyen átismételtük az eddig megtanult történelmi eseményeket, illetve a Bem apó kisdobos című olvasmányt.

Az óra első részében az egész osztálynak tartottam az órát. Ekkor meg tudtam figyelni az órát tanító pedagógus szemével az osztályban lévő tanulókat, ki hogyan dolgozik, milyen a munkatempója, munkamorálja, viselkedése. Szépen, fegyelmezetten dolgoztak, segítőkészek voltak. Az órát egy játékos feladattal kezdtem. A tanulók akkor ülhetnek le a székekre, ha a Bem apó kisdobosa című olvasmánnyal kapcsolatban szavakat mondanak. Ezáltal fejlesztettem a tanulók szókincsét, gondolkodását, verbális emlékezetét.

A főrészben a táblára felragasztottam egy idővonalat. Az eddig tanult főbb történelmi események átismétléséhez szókétyákat hívtunk segítségül. Ezeket az idővonal megfelelő pontjára kellett ragasztaniuk a tanulóknak. Pár mondatban össze kellett foglalniuk a fontos információkat a kétyára írt személyekről, fogalmakról. Szókétyák: reformkor, Széchenyi István, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Bem apó. Végezetül egy kvízt állítottam össze a tanulóknak a Bem apó kisdobosa című olvasmányról, melyet az osztály közösen az interaktív tábla segítségével oldott meg. Fejlesztettem a tanulók gondolkodását, figyelmét, emlékező képességét, egymásra való odafigyelését. Ezt követően a pedagógus tartotta az óra további részét. Én leültem a terem hátsó részében lévő padra és megfigyeltem a gyerekeket külső szemlélőként. Ekkor sokkal több információt össze tudtam gyűjteni a tanulókról, melyek a következő óra tartásában segítséget nyújtottak.

Az óra utolsó 10-15 percében a terem egyik részébe fejlesztettem 2-3 tanulót. Őket legtöbb esetben a pedagógus választotta ki, hisz ő tudja, hogy kiknek szükséges a fejlesztése. Mindig az óra anyagához kapcsolódó játékos feladatokkal készültem ezekre a fejlesztésekre. Ezen az órán a figyelmet, koncentrációkéességet, hangos olvasást és helyesírást fejlesztettem a 3 tanulóval. Egy játékkal kezdtünk. Minden tanuló kapott egy játéktáblát és hozzá kapcsolódó lapokat. A tanulóknak a lapokat úgy kell kirakniuk a táblára, hogy az azonos színűek passzoljanak egymással. Két tanuló aránylag gyorsan el is készült, míg a társuk sokáig próbálkozott és végül egy kis segítséggel ő is meg tudta csinálni. A bemelegítő játék után következett a helyesírás, ahol a tanulóknak ki kell egészíteniük a Bem apó kisdobosa című olvasmány hiányos részeit a megadott szavakkal. Ez a feladat ment a leggyengébben. Nehéz volt nekik kiválasztani, hogy a megadott szavak közül melyik illik az adott mondatba. Véleményem szerint azért, mert nem egy összefüggő szöveget kaptak, ahol a mondatok követik egymást és egy egybefüggő eseménysort írnak le. Az olvasmányból négy bekezdést emeltem ki, amelyek nem követik közvetlenül egymást a szövegben így külön kell őket választani. Ez ment nekik nehezen. Ezt követte az olvasmány elolvasása szerepekre osztva. Az egész elolvasására nem volt elég időnk, így csak pár mondatot tudtak olvasni, de ezzel is gyakorolták a hangos olvasást és a helyes kiejtést. Az órát a Grabolo nevű játékkal zártam. Ez egy kártyajáték, ahol a tanulóknak a szín és számkombinációkra kell nagyon figyelniük. A koncentrációkéességet, gyorsaságot emlékezetet is fejleszt.

Összességében elmondhatom, hogy számomra a kéttanáros modell a gyakorlati idő alatt vált teljes egészé. Itt értettem meg és láttam, hogy amit eddig a szakirodalmakból elolvastam, hogyan is valósul meg. Ezen az órán a modell több típusát is megfigyeltem. Az *egy tanít egy megfigyel* típus volt látható az óra utolsó 10-15 percéig. Ekkor az *alternatív tanulás* típusba léptünk át. Véleményem szerint a több típus megismerése a gyakorlati idő alatt nagyon is fontos, hisz így fognak a hallgatók minél több információhoz jutni a modell kapcsán.

5. Következtetések és javaslatok

A kutatásomhoz használt kérdőíveket kielemezve, az interjúkat kiértékelve és a tanított órát elemezve válaszokat kaptam a szakdolgozatom elején feltette kérdéseimre, melyeket a következő sorokban fogok megválaszolni.

Az első kérdésem így hangzott: A mai világban a pedagógusok és a pedagógiai szakon tanuló hallgatók hogyan vélekednek a kéttanáros modellről? Elmondhatom, hogy összegezve pozitív visszajelzéseket kaptam. Reméltem, hogy túlnyomó többségben lesznek azon személyek, akik nyitottan és pozitívan állnak a kéttanáros modellhez, viszont örültem, hogy olyan véleményeket is olvashattam, melyek nem minden esetben a modell „napos” oldalára mutattak rá. Vannak ugyanis pedagógusok, akik nem szeretnek együtt tanítani más pedagógusokkal, viszont egyedül is differenciálnak és nem hagyja magára a fejlesztésre szoruló tanulókat. Pozitívnak ítélem meg, hogy ilyen személyek is kitöltötték a kérdőívemet és elmondták véleményüket. Amellett, hogy a többség nagyon fontosnak tartja, hogy a kéttanáros modell elterjedhessen, jó néhány válaszban éreztem az elkeseredést, hogy szeretné és támogatná, de hogy ez a mai világban nem fog megvalósulni a tanárhiány, anyagi nehézség, néhol intézményi elutasítás, szaktudás miatt.

Az előbb említett szaktudás gondolatából térek át a második kérdésemre, mely a hallgatókról szól, hogy az egyetemi éveik alatt a kéttanáros modellről megalapozott tudásukat hogyan tudják hasznosítani majd a tanításban. A kérdésre a válasz nem azt az eredményt hozta melyet vártam. *Az egyáltalán nem*, illetve a *nem tudja hasznosítani* lehetőségre a 42 főből 29 szavazott, ami 69%-nak felel meg. 13 fő jelölte be, hogy *hasznosítani*, illetve hogy *teljes mértékben* tudja hasznosítani, amely 31%. Így kimondhatom, hogy a kérdésemre a válasz, hogy a hallgatók 31%-a tudja hasznosítani, míg 69%-a nem tudja hasznosítani az egyetemen szerzett tudását. Természetesen ebbe a magas százalékba azok is beletartoznak, akik nem tanultak az egyetemen a modellről, így egyértelmű, hogy ők nem tudják majd hasznosítani.

A 3. kutatási kérdésem így hangzott: Milyen eszközök kellenek a kéttanáros modell elterjesztéséhez az oktatási intézményekben? Összetett válaszokat kaptam, melyek nagyon sokrétűek, hisz a kitöltők saját szavaikkal válaszolták meg a kérdést. A válaszokat 6 kategóriába soroltam, így átláthatóbbá váltak a válaszok. Összesen 82 fő töltötte ki a kérdőívemet, akik 34,5%-a a *bemutató órákat*, illetve a *népszerűsítést* írta válasznak. 18,2% *továbbképzést* javasolt, 15,8% nem adott választ, 14,6% úgy gondolja, hogy előbb a *pedagógushiányt* kellene orvosolni, 9,7% *anyagi juttatásban* látja a népszerűsítés titkát és 4,8% szerint *nem lehet megoldani* a kéttanáros

modell népszerűsítését. Véleményem szerint a bemutató órák nagyon jó kezdeményezés lehetne. A kérdőívemben is láttam, hogy akad több olyan pedagógus és főleg hallgató, aki nem ismeri a modellt. Ha elméleti tudása van is, a gyakorlatban ritkábban tudja az ember megfigyelni és ennek a modellnek az egyik kulcspontja a gyakorlat, amikor látja az ember, hogy pontosan hogyan is kell egy ilyen órát elképzelni.

Az utolsó kérdésem, mely a kéttanáros modell gyakorlati oldaláról szól így hangzik: A gyakorlati életben hogyan valósul meg a modell? A választ a kérdőívek, az interjúk, illetve a dokumentumelemzés segítségével válaszolom meg. A kérdőívekből kiderült, hogy *az egy tanít, egy megfigyel* típust használják a legtöbben a kérdőívet kitöltött pedagógusok közül. 82 főből 43 fő a *gyakorló* órán, 23 fő az *új ismeretet feldolgozó* órán használja a modellt. Az egyéni válaszok alapján sok esetben azért nem tud megvalósulni a gyakorlatban a modell, mert az intézmény nem partner ebben, illetve a pedagógus hiány miatt, melyet az interjúban is kiemelt egy pedagógus. Ő elmondta, hogy az egyetemi hallgatók egyéni, illetve csoportos gyakorlatai során alkalmazzák, viszont ahhoz, hogy ez napi szinten megvalósuljon, ahhoz kevés a pedagógus az intézményben. Matematika, magyar, testnevelés órákon, illetve egyéni fejlesztésen jelenik meg a kéttanáros modell. A dokumentumelemzésemben részletesen bemutattam, hogy az egyik intézményben hogyan valósul meg a kéttanáros óra. Az óra gyakorló óra volt és az *egy tanít, egy megfigyel*, illetve az *alternatív tanulás* típusok jelentek meg benne. Jól látszik, hogy a kérdőívekből a legtöbbet használt típus *az egy tanít egy megfigyel*, illetve a leggyakrabban ebben a típusban a gyakorló órán tanítanak.

Véleményem szerint a kutatásomat bővíteni lehetne a modell népszerűsítésének útja fele, mert úgy gondolom ezt a területet kellene még jobban feltárni. A mostani kutatásomban jó néhány lehetőséget, ötletet kaptam arra, hogy milyen módszerekkel lehetne ezt elérni. Természetesen ezek között akadnak olyanok is, melyeket a pedagógus társadalomnak nincs lehetőség közvetlenül megvalósítani, de emellett olyan ötletek, tervek is felmerültek, melyekkel véleményem szerint érdemes foglalkozni, mint például a bemutató órák és a továbbképzések.

6. Összefoglalás

Szakedolgozatomban választ kerestem arra, hogy a mai világban hogyan vélekednek a kéttanáros modellről a pedagógusok és az egyetemi hallgatók.

Kutatásom alatt kvantitatív és kvalitatív kutatási módszereket is alkalmaztam. Kvantitatív módszerem a kérdőív volt, míg a kvalitatív az interjú és a dokumentumelemzés. Azért választottam a kérdőívet és az interjút, mert az előbbi segítségével több fajta kérdéstípus alkalmazására volt lehetőségem, illetve több személyhez gyorsan és rövid idő alatt tudtam eljuttatni. Ezzel szemben az interjúban az előre megfogalmazott kérdések segítségével egy kötetlen beszélgetést tudtam elindítani három olyan pedagógussal, akik tanítják a kéttanáros modellt. A kötetlen beszélgetés eredménye által olyan információk birtokába is eljutottam kéttanáros modellről, melyre nem is számítottam. A dokumentumelemzés segítségével pedig saját tapasztalat által tudtam a modell gyakorlati részéről írni.

Kétfajta kérdőívet készítettem. Egyet a pedagógusokra, a másikat pedig a hallgatókra formázva. Összesen 82 fő töltötte ki, melyből 40 fő pedagógus és 42 fő hallgató. Mindkét kérdőívben nyílt, zárt és félig zárt végű kérdéseket használtam. A kérdőíveket három egységre bontottam. Az első egységben az általános kérdésekről – nem, életkor, az adott szak, az adott intézmény melyben tanít – kérdeztem a kitöltőket. A második egységben a tudásuk és tapasztalatuk segítségével kellett megválaszolni a modellről feltett kérdéseket – definíció, típusok, könnyebbség vagy nehézség-e ez a modell, alkalmazza-e, miért jó a modell. A harmadik részben a kéttanáros modell jövőjével kapcsolatos kérdéseket fogalmaztam meg. Köztük volt, hogy mennyire lenne fontos, hogy elterjedjen; tanítana-e ebben a modellben; kooperáció a tanórán tanító másik pedagógussal, illetve hogy hogyan lehetne még szélesebb körben elterjeszteni a modellt.

A végső eredményeim tükrében elmondható, hogy a kéttanáros modell a mai világban még mondhatni „gyerekcipőben” jár. Sokan ismerik és hallottak is róla, de sajnos kevesen vannak, akik használják is, illetve kevés intézmény tudja biztosítani ennek a módszernek a befogadását. Ez adódhat a pedagógus hiányból, anyagi nehézségekből, illetve olykor csak szimplán az intézmény zárkózik el a modelltől. Emellett viszont a pedagógusok többsége szívesen venne részt a kéttanáros modellben. Azon pedagógusok, akik tanítanak a modellben csak pozitívan értékelték és úgy látják a hallgatók túlnyomó többsége is szívesen tanít benne, amely a jövőre nézve igen kedvező lehet. Itt szeretném kiemelni a testnevelés tantárgy kéttanáros modellben való tanítását.

Ez egy igen ritka kombináció, de saját tapasztalatommal is alátámasztom, hogy ezáltal még érdekesebbé és élvezhetőbbé teszi az órát mind a pedagógus mind pedig a gyerek részéről is. Lehetőséget ad a kognitív képességek tanítására a mozgás segítségével.

Végezetül fontosnak tartom kiemelni, hogy mind a pedagógusok mind pedig a hallgatók több mint a fele örülne, ha az óráján egy másik pedagógus is részt venne, hisz egyre több az SNI, BTMN, figyelemhiányos tanuló, akiknek nagy segítséget jelentene a modellben való tanulás. Szerencsésnek tartom magam, mert tanító szakon megtapasztalhattam a hagyományos tanítást, gyógypedagógián pedig a kéttanáros módszert. Mindenképpen szeretnék még a pedagógusi pályám során a kéttanáros modellben tanítani. Bár ez egy távolabbi tervnek tűnik, de remélem, hogy a közeljövőben a modell egyre népszerűbbé válik az oktatási intézményekben és akkor lesz alkalmam a gyakorlatban is használni az egyetem alatt megszerzett elméleti tudást.

7. Irodalomjegyzék

Ainscow M. (2012): *Az inkluzív oktatás elősegítésére tett nemzetközi intézkedések tanulságai.* In: Perlusz Andrea (szerk.): „...aki olvassa, értse meg...” Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, 13–20.

Dr. Tóvári Ferenc Dr. Prisztóka Gyöngyvér (2015): *Integrációs és adaptációs lehetőségek az iskolai testnevelésben.* Pécs

Erdei Norbert (2016): Sajátos nevelési igényű (sni) és többségi tanulók testalkati mutatóinak és motorosképségeinek összehasonlító vizsgálata a netfit rendszerben. *Különleges bánásmód*, 2(3), 41–49. DOI: <https://doi.org/10.18458/KB.2016.3.41>

Gately, Susan E. and Gately Jr., Frank J. (2001): Understanding Coteaching Components. *Teaching Exceptional Children*, 33(4) 40–47. Letöltés dátuma: 2023. 11. 11. 16:50, forrás: Webhely neve: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/004005990103300406>

Gombocz Orsolya (2022): Kérdőíves adatgyűjtés, interjúkészítés. In: Kaposi József – Szőke-Milinte Enikő (szerk.): *Kutatási Módszerek Pedagógusjelölteknek.* Budapest: Szaktudás Kiadó, pp. 117–134.

Illyés Sándor (2022): Az eszmény, a törvény, a tradíció és a feltételek a közoktatás megújulásában. *Új pedagógiai szemle*, 51(7-8) 3–7. Letöltés dátuma: 2023. 11. 11. 16:46, forrás: Webhely neve: <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00051/2001-07-ta-Illyes-Eszmeny.html>

Jenei Andrea-Locsmándi Alajos-Megyeri Józsefné (2006): Együttnevelés a kéttanáros pedagógiai modellben. In.: M. Tamás Márta (szerk.): *Integráció és inklúzió. Fejlesztő módszerek a közoktatásban.* Trefort Kiadó, pp. 34–46.

Kállai Gabriella – Mile Anikó (2020): Sajátos nevelési igények és befogadó nevelés Európában. *Educatio* (3) 363–378. DOI: <https://doi.org/10.1556/2063.29.2020.3.3>

Károly Krisztina (2022): A nyelvi közvetítés empirikus kutatásának módszerei. In.: Klaudy Kinga, Robin Edina, Seidl-Pécs Olívia (szerk.): *Bevezetés a fordítás és tolmácsolás kutatásmódszertanába I.* Budapest: ELTE FTT– MANYE Fordítástudományi Szakosztály, pp. 27–58.

Kormos József (2022): A pedagógiai kutatás – a pedagógiai kutatások tudományos feltételei. In.: Kaposi József – Szőke-Milinte Enikő (szerk.): *Kutatási Módszerek Pedagógusjelölteknek.* Budapest: Szaktudás Kiadó, pp. 71–84.

Kókayné Lányi Marietta (2007): *Könyv az integrációról*. Budapest: SuliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht.

Kőpatakiné Mészáros Mária (2011): *A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált/inklúzív nevelése*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet távoktatási tananyagainak honlapja. Letöltés dátuma: 2022. 01. 20. 17:56. forrás: URL: <http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/sni/index.html>

Kőpatakiné Mészáros Mária – Mayer József (2009): Egy paradigmaváltás margójára. In.: Kőpatakiné Mészáros Mária (szerk.): *Együttnevelés határon innen és túl*. Budapest: Oktatókutatási és Fejlesztő Intézet, pp. 33–82

Kőpatakiné Mészáros Mária – Singer Péter (2005): *Mószertani kaleidoszkóp az együttnevelés gyakorlatához*. Budapest: Országos Közoktatási Intézet

Ladányi Lili, Magyar Adél (2020): Együtt-oktatási modell alkalmazása a szegedi gyógypedagógus-képzésben. In.: Torgyik Judit (szerk.): *Társadalmi felelősség és szociális gondolkodás*. Grosspetersdorf, pp. 57–68

Lynn Cook – Marilyn Friend (2016): *Interactions: Collaboration Skills for School Professionals*. Pearson Education

Meijer C. J. W. (ed.). (2001): *Inclusive Education and Effective Classroom Practices*. European Agency for Development in Special Needs Education, Middelfart, DK.

Murawski W.W. (2009): *Collaborative teaching in secondary schools: Making the co-teaching marriage work!* Corwin Press, Thousand Oaks, CA.

Papp Gabriella (2019): Történeti visszapillantás: A tanulásban akadályozott gyermekek együttnevelésének előzményei. In.: Mesterházi Zsuzsa, Szekeres Ágota (szerk.): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, pp. 461–465

Perlusz Andrea (2020): *Hogyan igazodhatunk jól tanulóink eltérő sajátosságaihoz? Útmutató a személyre szabott nevelést-oktatást folytató többségi iskolák pedagógusai számára*. Eszterházy Károly Egyetem Intézményi publikációk repozitóriumának honlapja. Letöltés dátuma: 2022. 06. 30. 19:47. forrás: URL: <https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7112/>

Szekeres Ágota (2011): *Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek szociális integrációja az általános iskola 4. 5. és 6. osztályában*. [Doktori értekezés] Budapest: Eötvös Loránd

Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar. Hozzáférés linkje:
<https://www.ppk.elte.hu/content/doktori-vedesek-2011.t.37219>

Szekeres Ágota – Szenczi Beáta (2018): A sajátos nevelési igény és az együttnevelés kérdései. In.: Győri Miklós – Billédi Katalin: *Atipikus diákok, segítő, appok, tudományos evidenciák*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó Kft, pp. 19–30

Szekeres Ágota (2019): A gyógypedagógus közreműködésének formái az együttnevelési folyamatban. In.: Mesterházi Zsuzsa, Szekeres Ágota (szerk.): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, pp. 476–493

Sztárayné Kézdy Éva (2012): Az interjúkészítés módszertana. In.: Sztárayné Kézdy Éva, Kmetty, Zoltán: *Kutatásmódszertan*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem.

Vajszlói Kodolányi János Általános Iskola Pedagógiai Programja (2021). Vajszlói Kodolányi János Általános Iskola honlapja. Letöltés dátuma: 2022. 01. 20. 17:49 forrás: URL: https://vajszlosuli.hu/images/Docs/PedProg2021_2022vegleges.pdf

Vida Ibolya – GálAnikó – Hódi Ágnes (2021): A mozgáskorlátozott gyermekek integrált nevelésének, oktatásának reprezentációja a hazai pedagógiai folyóiratokban. *Gyógypedagógiai Szemle* 49(1) 1-23. DOI: <https://doi.org/10.52092/gyosze.2021.1>

8. Ábrák jegyzéke

1. ábra: Hallgatói korosztály eloszlása.....	11
2. ábra: A pedagógusi korosztály eloszlása	12
3. ábra: Hallgatók tanulmányainak szinterei.....	12
4. ábra: Pedagógusok végzettsége.....	13
5. ábra: A pedagógusok munkahelyi szinterei	13
6. ábra: A kéttanáros modell megfogalmazása	14
7. ábra: A egyetemi évek alatt megszerzett tudás kamatoztatása	15
8. ábra: A kéttanáros modell típusainak használata	16
9. ábra: Hallgatók vélekedése a kéttanáros modellben tanításról	17
10. ábra: Kéttanáros modellben alkalmazott óratípusok.....	18
11. ábra: Kéttanáros modell elterjedése	19
12. ábra: A hallgatók által szerzett tudás kamatoztatása a kéttanáros modelltől.....	21
13. ábra: A pedagógusok részvételi igénye a kéttanáros modellben	21
14. ábra: Egy másik pedagógus jelenléte a tanórán vagy foglalkozáson.....	22
15. ábra: A kéttanáros modell terjesztésének lehetőségei.....	23

9. Mellékletek

9.1 Pedagógusi kérdőív

1. Milyen nemű?
 - a. nő
 - b. férfi

2. Melyik korosztályba tartozik?
 - a. 20 - 30
 - b. 31- 40
 - c. 41 - 50
 - d. 51 - 60
 - e. 60 felett

3. Kérem jelölje be végzettségét! (több válasz is lehetséges)
 - a. tanító
 - b. tanár
 - c. gyógypedagógus
 - d. óvodapedagógus

4. Kérem jelölje meg, mely intézményi típusban /típusokban tanít! (több válasz is lehetséges)
 - a. EGYMI
 - b. többségi általános iskola
 - c. óvoda
 - d. gimnázium
 - e. szakgimnázium
 - f. szakiskola
 - g. egyéb

5. Kérem definiálja a kéttanáros modellt.

6. Mely típusról/típusokról hallott vagy olvasott a kéttanáros modellel kapcsolatban?
(több válasz is lehetséges)
- a. Egy tanít, egy megfigyel (one teach, one observe)
 - b. Egy tanít, egy asszisztál (one teach, one drift)
 - c. Állomásozó tanítás (station teaching)
 - d. Párhuzamos oktatás (alternative teaching)
 - e. Alternatív tanulás (alternative teaching)
 - f. Team teaching
 - g. Egyikről sem.
7. Ha Ön tanult az egyetemi éve alatt a kéttanáros modellről, azt mennyire tudja kama-
toztatni a pedagógiai munkájában?
- a. Több tanórán használom.
 - b. Egy-két tanórán használom.
 - c. Nem használom.
 - d. Az egyetemi éveim alatt nem tanultam róla.
8. Ha használja a tanóráin a modellt, általában melyik típusát? (több válasz is lehetsé-
ges)
- a. Egy tanít, egy megfigyel (one teach, one observe)
 - b. Egy tanít, egy asszisztál (one teach, one drift)
 - c. Állomásozó tanítás (station teaching)
 - d. Párhuzamos oktatás (alternative teaching)
 - e. Alternatív tanulás (alternative teaching)
 - f. Team teaching
 - g. Nem használom.
9. Kérem a 8. kérdésben adott válaszát pár mondatban indokolja! (Ha nem használja ké-
rem annyit írjon oda, hogy nem használom.)
10. Mely típusú tanóránál /óvodai foglalkozásnál tartja leginkább fontosnak a kéttanáros
modell alkalmazását?
- a. Új ismeretet feldolgozó óra
 - b. Alkalmazó (gyakorló) óra

- c. Összefoglaló óra
- d. Ellenőrző óra
- e. A külső világ tevékeny megismerése (óvodai foglalkozás)
- f. Művészeti nevelés (óvodai foglalkozás)
- g. Mozgás (óvodai foglalkozás)

11. Ön szerint miért jó a kéttanáros modell?

- a. Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, speciális szükségleteik, egyéni fejlődési ütemük figyelembevétele.
- b. Kooperatív módszerek általi tanítás.
- c. Hangsúlyos nevelő hatás. (együttnevelés; egymásra figyelés; egymás elfogadása, tisztelete)
- d. Csökkenti a tanulók kirekesztését az osztályon belül.
- e. A tananyagot minden tanuló egyéni képességei által sajátítja el.
- f. Az osztálytanító megfigyeli, megtanulja a gyógypedagógus által használt technikákat, így ha ő nincs is az órán jelen, tudja az osztálytanító alkalmazni azokat.
- g. Kettő pedagógus több figyelmet tud fordítani a sajátos nevelésű tanulókra, az igényekhez mérten tudnak differenciálni.
- h. Egyéb:

12. Ön szerint mennyire fontos, hogy minél több iskolában elterjedjen a kéttanáros modell?

1 2 3 4

Egyáltalán nem fontos ☐ ☐ ☐ ☐ Nagyon fontos.

13. Kérem a 12. kérdésre adott válaszát pár mondatban indokolja!

14. Ön szívesen vesz vagy venne részt a kéttanáros modellben?

1 2 3 4

Egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ Teljes mértékben

15. Mit gondol arról, hogy ha az óráján egy másik pedagógus is jelen lenne? (több válasz is lehetséges)

- a. Örölnék, mert tanórán több figyelmet tudnánk fordítani a tanulók egyéni szükségleteire.
- b. Segítené a munkámat, hisz a sajátos nevelésű tanulókkal egyéni fejlődési ütemükben haladna a tanórán.
- c. Elfogadnám a segítségét, de tanórán kívül.
- d. Összezavarná a gyerekeket, hogy több pedagógus is jelen van az órán.
- e. Nem érezném szükségét, szeretem csak magam tanítani a diákjaimat.

16. Ön szerint, hogyan lehete a kéttanáros modellt még több intézményben szélesebb körbe elterjesztetni? (egyéni válasz)

9.2 Hallgatói kérdőív

1. Milyen nemű?
 - a. nő
 - b. férfi
2. Melyik korosztályba tartozik?
 - a. 20 - 25
 - b. 26 – 30
 - c. 31 – 35
3. Kérem jelölje be, mely szakon végzi tanulmányait! (több válasz is lehetséges)
 - a. tanító
 - b. tanár
 - c. gyógypedagógus
 - d. óvodapedagógus
4. Kérem definiálja a kéttanáros modellt!
5. Mely típusról/típusokról hallott vagy olvasott a kéttanáros modellel kapcsolatban? (több válasz)
 - a. Egy tanít, egy megfigyel (one teach, one observe)

- b. Egy tanít, egy asszisztál (one teach, one drift)
 - c. Állomásozó tanítás (station teaching)
 - d. Párhuzamos oktatás (alternative teaching)
 - e. Alternatív tanulás (alternative teaching)
 - f. Team teaching
 - g. Egyikről sem.
6. Ha Ön tanított eddigi tanulmányai alatt kéttanáros modellben, a tanítás során könnyebbiséget vagy nehézséget jelentett Önnek ezen modellben való tanítás?
- a. könnyebbiséget
 - b. nehézséget
 - c. nem tanítottam
7. Mi okozhat nehézséget a kéttanáros modell tanításakor?
- a. A kéttanáros modellhez szükséges kooperatív technikák ismeretének hiánya.
 - b. Team munka a pedagógusok között.
 - c. A kéttanáros modell elterjedésének hiánya Magyarországon.
 - d. Pedagógus hiány.
 - e. Egyéb
8. Mely típusú tanóránál /óvodai foglalkozásnál tartja leginkább fontosnak a kéttanáros modell alkalmazását?
- a. Új ismeretet feldolgozó óra
 - b. Alkalmazó (gyakorló) óra
 - c. Összefoglaló óra
 - d. Ellenőrző óra
 - e. A külső világ tevékeny megismerése (óvodai foglalkozás)
 - f. Művészeti nevelés (óvodai foglalkozás)
 - g. Mozgás (óvodai foglalkozás)
9. Ön szerint miért jó a kéttanáros modell?
- a. Sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése, speciális szükségleteik, egyéni fejlődési ütemük figyelembevétele.

- b. Kooperatív módszerek általi tanítás.
- c. Hangsúlyos nevelő hatás. (együttnevelés; egymásra figyelés; egymás elfogadása, tisztelete)
- d. Csökkenti a tanulók kirekesztését az osztályon belül.
- e. A tananyagot minden tanuló egyéni képességei által sajátítja el.
- f. Az osztálytanító megfigyeli, megtanulja a gyógypedagógus által használt technikákat, így ha ő nincs is az órán jelen, tudja az osztálytanító alkalmazni azokat.
- g. Egyéb:

10. Ön szerint mennyire fontos, hogy minél több iskolában elterjedjen a kéttanáros modell?

1 2 3 4

Egyáltalán nem fontos ☐ ☐ ☐ ☐ Nagyon fontos.

11. Kérem a 10. kérdésre adott válaszát pár mondatban indokolja!

12. Ön szerint az egyetemi évei alatt a kéttanáros modellről szerzett tudását mennyire tudja majd kamatoztatni a pedagógiai munkájában?

1 2 3 4

Egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ Teljes mértékben

13. Kérem fejtse ki pár mondatban a 12. kérdésre adott válaszát!

14. Mit gondol arról, hogy ha az óráján egy másik pedagógus is jelen lenne? (több válasz is lehetséges)

- a. Örölnék, mert tanórán több figyelmet tudnánk fordítani a tanulók egyéni szükségleteire.
- b. Segítené a munkámat, hisz a sajátos nevelésű tanulókkal egyéni fejlődési ütemükben haladna a tanórán.
- c. Elfogadnám a segítségét, de tanórán kívül.
- d. Összezavarná a gyerekeket, hogy több pedagógus is jelen van az órán.
- e. Nem érezném szükségét, szeretem csak magam tanítani a diákjaimat.

15. Ön szerint, hogyan lehet a kéttanáros modellt még több intézményben szélesebb körbe elterjeszteni? (egyéni válasz)

9.3 Interjú kérdései

1. Hány éve pedagógus? Hány éve tanít?
2. Mikor és hol találkozott először a kéttanáros modellel?
3. Miért döntött amellett, hogy a kéttanáros modellben szeretne tanítani?
4. Hány éve tanít ebben a modellben?
5. Milyen feltételek szükségesek ahhoz, hogy ebben a modellben taníthasson valaki?
6. Mely óráin használja a modellt és melyik típusát?
7. Miben tér el a kéttanáros tanóra egy hagyományos órától? Milyen a felépítése, a menete a kéttanáros órának?
8. Összehasonlítva a régebbi, hagyományos tanóráit és a mostani óráit, mik a kéttanáros modell előnyei és hátrányai?
9. Mit gondol, a mai tanulóknak könnyebbség ebben a modellben tanulniuk vagy inkább nehézséget jelenet?
10. Kérem mondjon pár technikát, melyet ebben a modellben fejlesztett, talált ki és a mai napig használja őket!
11. Volt az évek alatt olyan tanuló (vagy tanulók) akinél szemlátomást sokat segített az, hogy ebben a modellben tanult? Ha volt és elmondhatja, akkor mi volt az ő története?
12. Ön, hogy látja, a gyógypedagógus hallgatók, hogyan viszonyulnak a kéttanáros modellhez? Fogékonyak rá vagy inkább épp az ellenkezője látszik rajtuk?
13. Már a gyakorlat kezdetétől érezhető a változás a hallgató és főként a pedagógus hozzáállásában?
14. Ön szerint, hogyan lehetne még több intézménybe elterjeszteni ezt a modellt?

9.4 A kéttanáros órák tervezete

A hallgató:	Mester Anna Zsófia
Műveltségi terület:	Magyar nyelv és irodalom
Tantárgy:	Magyar nyelv és irodalom
Osztály:	4. osztály
Az óra témája:	Az eddig megtanult történelmi események átdöntése, Bem apó kisdobosa című olvasmány felelevenítese.
Az óra típusa:	Gyakorló óra
Fejlesztendő készségek, képességek:	viselkedés kortárs csoportban, gondolkodás, figyelem, szókinccs fejlesztése, verbális emlékezet, helyes ejtés, auditív észlelés fejlesztése, beszédképesség, kommunikáció, olvasás fejlesztése, helyesírás, vizuális észlelés, - figyelem fejlesztése, koncentrációképeség fejlesztése, differenciálás
Tanítandó ismeretek, elvárható tudásszint:	Szavak gyűjtése. Idővonal. Bem apó kisdobosa című olvasmányról kvíz megoldása. Figyelem fejlesztése. Bem apó kisdobosa című olvasmányhoz kapcsolódó hiányos szöveg. Hangos olvasás az olvasmány szerepei szerint. Játék.
Az óra didaktikai feladatai:	előzetes ismeretek áttekintése, érdeklődés felkeltése és a motiváció fenntartása, új ismeret nyújtása, gyakorlás, visszacsatolás az elért tudásról, ellenőrzés, értékelés, társakkal való közös munka, együttműködés
Nevelési cél:	tanulás tanítása: az órai ismétlő feladatok megoldása, gyakorlás, közös munka és az önálló munka fejlesztése

	az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: önértékelés, önkifejezés fejlesztése az erkölcsi nevelés: önálló gondolkodás, segítőkészség, becsületes munkavégzés és ellenőrzés, társak meghallgatása és tisztelete érzelmi nevelés: dicsérő, biztató mondatok és értékelések
Tantárgyi kapcsolatok:	Informatika: Digitális kompetencia fejlesztése az interaktív tábla használatával
Felhasznált forrás:	- NAT (2012) https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf - A 2012-es NAT-hoz illeszkedő kerettanterv: Az 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 1. számú melléklete (Letöltés: 2023. 03. 29. 15:00) - Báthori Anna Zsuzsanna, Bárány Jánosné, Nagyné Bonyár Edit: Hétszínvilág 4. osztályos olvasókönyv. Képek: - agyú: http://tudorinda.blogspot.com/2012/05/dekany-andras-bem-apo-kisdobosa.html (Letöltés: 2023. 03. 29. 15:00)

Időkeret	Az óra menete		Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzés
	A pedagógus tevékenysége	Tanuló tevékenysége	Módszerek	Tanulói munkaformák	Eszközök	
I. Bevezető rész: előző órák anyagának átismétlése, ráhangolódás, tartalmi-technikai előkészítés						
1 perc	I.1. Óra eleji szervezés A pedagógus bekapcsolja az interaktív táblát, laptopot, projektort. Köszönti az osztályt és bemutatkozik nekik.	A tanulók előpakolják a nyelvtan tankönyvet, munkafüzetet és a tolltartót. Hetesek jelentenek.	szokásrend kialakítása		interaktív tábla, projektor, laptop nyelvtantankönyv, munkafüzet, tolltartó	
3 perc	I.2. Szavak A pedagógus elmondja a tanulóknak az óra eleji bemelegítő feladatot. <i>Az előző órán a Bem apó kisdobos című olvasmányt dolgoztátok fel. Az ülhet le a helyére, aki ezzel kapcsolatban mond egy szót.</i>	A tanulók figyelnek a pedagógusra és az olvasmányhoz kapcsolódó szavakat mondanak.	tevékenykedtetés játék	FOM		<u>Fejlesztendő készségek, képességek:</u> viselkedés kortárs csoportban, gondolkodás, figyelem, szókincs fejlesztése, verbális emlékezet

	<i>Jelentkezzen, felszólítom és ha jót mondott leülhet.</i>	<u>Hibalehetőség:</u> A tanulók nem az olvasmány-nyal kapcsolatos szavakat mondanak.				
Célkitűzés: A mai órán átismétljük az eddig vett történelmi eseményeket, illetve Bem apó kisdobosa című olvasmánnyal is foglalkozunk II. Főrész: Az eddig megtanult történelmi események átisméltése, Bem apó kisdobosa című olvasmány felelevenítése.						
5 perc	II.1. Idővonal A pedagógus felragasztja a táblára az idővonalat. Szókártyákat tart a kezében, akit felszólít kimegy a táblához és a kártyát az idővonal megfelelő pontjára ragasztja. Ezt követően az osztály a pedagógus vezetésével, segítő kérdéseivel pár	A felszólított tanuló kimegy a táblához és felragasztja a szókártyát az idővonal megfelelő pontjára. A tanulók a segítő kérdések által a saját szavaikkal megfogalmaz- zák, körülírják a szavakon lévő személyeket, fogalmakat.	tevékenykedtetés kérdés-felel megbeszélés ellenőrzés	FOM	idővonal szókártyák	1.sz. melléklet – idővonal, szókártyák <u>Fejlesztendő készségek, képességek:</u> gondolkodás, figyelem, emlékezet

	mondatban elmondja mit tud a szókétyákon lévő személyekről, fogalmakról. Szókétyák: reformkor, Széchenyi István, Petőfi Sándor, Kossuth Lajos, Bem apó. Ellenőrzés táblánál.	<u>Hibalehetőség:</u> A tanulók a szavakat nem az idővonal megfelelő helyére ragasztották. Nem tudták helyesen elmondani vagy körülírni a szavakon szereplő személyeket, fogalmakat.				
5 perc	II.2. Kvíz A pedagógus egy kvízt vetít ki az interaktív	A tanulók figyelnek a pedagógusra. A	tevékenykedtetés megbeszélés	FOM	interaktív tábla, projektor, laptop	2.sz. melléklet – kvíz

	táblára Bem apó kisdobosa című olvasmányról. Akit felszólít, kimegy a táblához és az osztály közösen megbeszéli a megoldást. Ellenőrzés: Interaktív táblán.	felszólított diák kimegy az interaktív táblához, elolvassa a feladatot és az osztállyal közösen megbeszéli a választ. <u>Hibalehetőség:</u> A tanulók a helytelen választ jelölik meg.	ellenőrzés			<u>Fejlesztendő készségek, képességek:</u> gondolkodás, figyelem, emlékezet, helyes ejtés
III. Befejező rész Kiscsoportos fejlesztés (2-3 tanuló)						
4 perc	III.1 Figyelemfejlesztés A pedagógus minden tanulónak ad egy játék táblát és a hozzá tartozó lapokat. A tanulónak a lapokat úgy kell kirakniuk a táblára, hogy az	A tanulók figyelnek a pedagógusra és önállóan megoldják a feladatot.	megbeszélés tevékenykedtetés	ÖM	játék tábla kártyák	3.sz. melléklet – színes korongok <u>Fejlesztendő készségek, képességek:</u> emlékezet, finommotorika, figyelem, vizuális észlelés fejlesztés, viselkedés kortárs csoportokban

	azonos színűek pasz- szoljanak egymással.	<u>Hibalehetőség:</u> Nem a megfelelő helyre rakják a játék hiányzó részeit.				
5 perc	III.2 Hiányos szöveg A pedagógus egy fel- adatlapot ad a tanulók- nak. Megbeszélük az első feladatot, melyben ki kell egészíteniük az olvasmány hiányos ré- szeit a megadott sza- vakkal. Ellenőrzés: A tanulók mondatonként elolvas- sák a szöveget.	A tanulók figyelnek a pedagógusra és önál- lóan kiegészítik a hiá- nyos szöveget. <u>Hibalehetőség:</u> A sza- vakat nem a megfelelő	feladatlap kitöltése tevékenykedtetés megbeszélés	FOM	feladatlap	4.sz. melléklet – hiányos szöveg <u>Fejlesztendő készségek, képes- ségek:</u> figyelem fejlesztése, gondolkodás, figyelem, emlé- kezet, helyesírás fejlesztése

		helyre írják be a tanulókat.				
3 perc	III. 3. Olvasmány olvasása szerepek szerint A pedagógus megkéri a tanulókat, hogy nyissák ki az olvasókönyvüket a Bem apó kisdobosa című olvasmányánál. Minden tanuló kap egy szerepet, így olvassák el az olvasmányt. Ellenőrzés: A pedagógus figyeli a tanulók olvasását, ha kell javítja.	A tanulók kinyitják a könyvüket, megbeszélik ki melyik szerepet kapja és hangosan elolvassák a szöveget. <u>Hibalehetőség:</u> A tanulók helytelenül, hibásan olvassák a szövegrészeket. Nem követik a	tevékenykedtetés megbeszélés ellenőrzés	FOM	olvasókönyv	5.sz. melléklet – olvasmány <u>Fejlesztendő készségek, képességek:</u> kommunikációs képességek, helyes ejtés, viselkedés kortárs csoportban, figyelem,

		szöveget a szemükkel és az ujjukkal, így nem tudják, hol tartanak az olvasásban.				
3 perc	III. 4. Játék – Grabolo Az óra végét egy játékkal zárják. Játékszabály: A kezdő játékos mindkét kockával dob, így egy színből és számból álló kombinációt kap (pl. sárga és 2). Ezután a játékosok igyekeznek elsőként megtalálni és rácsapni a megfelelő kártyalapra. Az a játékos, akinek ez elsőként sikerül, felveszi a kártyalapot, és hátlappal felfelé maga elé helyezi az asztalra.	A tanulók figyelnek a pedagógusra és játszanak a játékkal.	tevékenykedtetés ellenőrzés	FOM	Grabolo kártya	6.sz. melléklet – Grabolo <u>Fejlesztendő készségek, képességek:</u> vizuális észlelés, - figyelem fejlesztése, koncentrációképesség fejlesztése, viselkedés kortárs csoportban, gondolkodás, figyelem, emlékezet, differenciálás

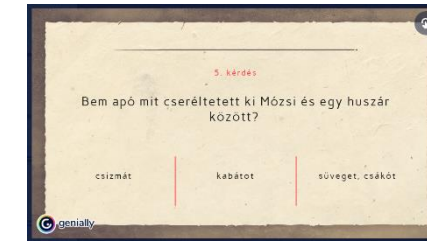
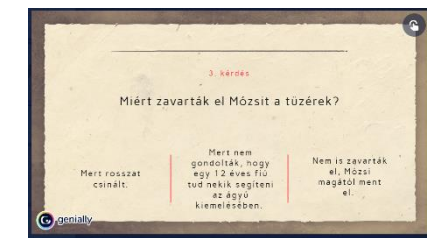
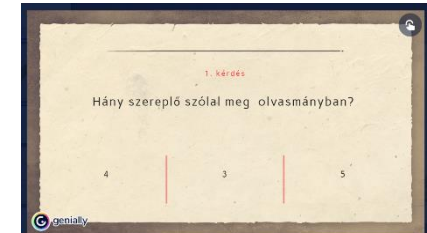
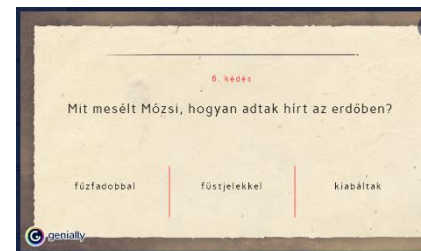
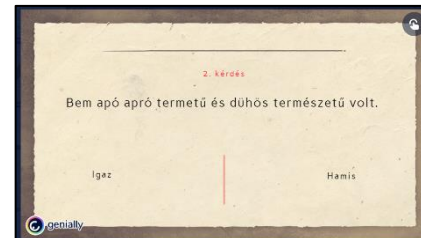
	Az a játékos nyer, aki több lapot gyűjtött a játék alatt.	<u>Hibalehetőség:</u> Nem a megfelelő kártyát vette el vagy rakta le a tanuló.				
1 perc	III. 5. Elköszönés, óravégi értékelés A pedagógus értékeli a tanulók órai teljesítményét osztályszinten, illetve egyénileg is teljesítményükhöz mérten.	A tanulók értékelik saját magukat, megkapják a jutalmat és elköszönnek a pedagógustól.	értékelés	FOM		<u>Fejlesztendő területek:</u> önértékelés

Mellékletek:

1. sz. melléklet – idővonal, szavak

reformkor	Kossuth Lajos
Széchenyi István	Bem apó
Petőfi Sándor	

2. sz. melléklet - kvíz



10. Nyilatkozatok

10.1 Hallgatói nyilatkozat

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Mester Anna Zsófia
A Hallgató Neptun kódja:	V6X0TA
A dolgozat címe:	A kéttanáros modell szerepe a 21. század oktatásában Vélemények és reflexiók a kutatásban résztvevőktől
A megjelenés éve:	2023
A konzulens intézetének neve:	Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Gyógypedagógiai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

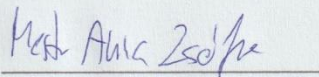
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védelmet követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2023. 11. 11.



Hallgató aláírása

10.2 Konzulensi nyilatkozat

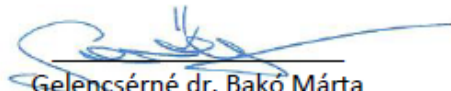
NYILATKOZAT

Mester Anna Zsófia (hallgató Neptun azonosítója: V6X0TA) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*²

Kelt: Kaposvár, 2023. 11. 12.


Gelencsérné dr. Bakó Márta
belső konzulens

¹ A megfelelő aláhúzendő.

² A megfelelő aláhúzendő.